

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Decimaquarta. De Impedimentis Matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

adulterium alterius, actum conjugalem cum eo habuit, arg. l. Crimen. C. ad Leg. Iuliam de adulterijs, ibi: Crimen adulterij maritum retentâ in matrimonio uxore inferre non posse, nemini dubium est. Sanchez lib. 10. de Matrim. disp. 14. num. 6. qui plura de his, aliisque Divortium concernentibus, toto illo Libro fusissimè tractat.

DISTINCTIO XIV.

De Impedimentis Matrimonij.

QUÆSTIO I.

A quo possint statui Impedimenta Matrimonij?

Impedimenta Matrimonij generatim sunt illa, quæ obstant, seu impediunt, ne matrimonium ritè celebretur. ^{Impedimenta Matrimonij} **H**orum duo sunt genera, alia merè impediencia, alia dirimentia, ^{alia impediencia, alia dirimentia,} *Impedimenta merè impediencia* dicuntur illa, quæ quidem matrimonium cum ipsis contractum non reddunt irritum ac nullum, prohibent tamen contrahendum. Unde stante tali impedimento matrimonium licitè, & absque peccato non potest contrahi, benè tamen validè. *Impedimenta dirimentia* sunt, quæ non solum obstant, ne licitè contrahatur matrimonium, sed etiam, ne validè: atque ideò matrimonium cum huiusmodi impedimento contractum, est omninò nullum, ac irritum.

2. CONCL. I. Datur in Ecclesia DEI potestas constituendi impedimenta, sive impediencia, sive etiam dirimentia matrimonij. ^{Datur in Ecclesia potestas, eadè} Ita omnes Catholici; èstque definitum novissimè in Concilio ^{constituendi.} Trid. Sess. 24. can. 4. ibi: *Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonij dirimentia, vel in ijs constituendis errasse: anathema sit.* Idem patet ex perpetua praxi, ac usu Ecclesiæ: quamvis ad hoc, ut Ecclesia statuat novum impedimentum matrimonij, requiratur gravis & justa causa, qualis jam reperitur in omnibus ijs, quæ defactò sunt constituta.

3. CONCL. II. Hæc potestas statuendi impedimenta matrimonij convenit non solum legitimo Concilio Generali, quod Ecclesiam universalem in suis Capitibus congregatam representat; sed etiam summo Pontifici, utpote qui est Caput visibile. ^{Cui eadè potestas competat?}

Bbbbbbb le

le totius Ecclesiæ Militantis, habetque ex speciali privilegio Christi potestatem ligandi, atque solvendi super terram, *Matth. 16.*

An etiam
Episcopis?

4. CONCL. III. Episcopi non possunt defacto in suo Dicesibus statuere impedimenta dirimentia matrimonij. Ita Sanchez *l. b. 7. de Marr. disp. 1. num. 9.* cum alijs. Pater id ex generali Ecclesiæ consuetudine, qua hæc potestas Summo Pontifici est reservata.

Princeps sæ-
cularis, an
possit sta-
tuere impe-
dimenta di-
rimentia ma-
trimonij
pro subditis
fidelibus?

5. CONCL. IV. Defacto nullus Princeps sæcularis fidelis potest suis subditis fidelibus ejusmodi impedimenta matrimonij statuere. Ita certa, & communis. Ratio est: quia, quamvis id possit Princeps sæcularis facere respectu suorum subditorum, quantum est ex vi sui officij; defacto tamen hanc potestatem, utpote materiam spiritualem Sacramentorum concernentem, Ecclesia & Papa sibi reservavit. Quinimò Concilium Trid. *Sess. 24. can. 12.* generaliter definivit, causas matrimoniales (ad quas utique pertinent impedimenta matrimonij, eorumque constitutio) spectare ad forum Ecclesiæ, his verbis: *Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad Judices Ecclesiasticos: anathema sit.*

Et cur non?

6. Porrò hæc reservatio facta congruenter, & rationabiliter est facta per Ecclesiam, eò quòd contractus matrimonialis Fidelium sit à Christo elevatus ad esse supernaturale Sacramenti; ac proinde dedecet, ut tanti Sacramenti dispositio, ac Judicium circa illud, ad Principes sæculares pertineat. Hi siquidem non receperunt à Christo potestatem Ecclesiasticam, ac spiritualem circa Sacramenta, aliasque res Ecclesiasticas; sed solus Petrus, ejusque legitimi Successores, juxta illud *Matth. 16. Et tibi dabo claves regni calorum.* Et *Joan. 21. Pasce oves meas.*

quid respe-
ctu subdi-
torum infi-
delium?

7. Dicitur notanter in Conclusionem, *nullus Princeps sæcularis fidelis potest suis subditis fidelibus.* Quia certum est, & communiter à Doctoribus concessum, posse defacto Principes sæculares statuere impedimenta matrimonij respectu subditorum infidelium, v. g. Judæorum, in eorum Ditionibus commorantium. Ratio est; quia reservatio Pontificis non est respectu Infidelium, cum hi sint extra Ecclesiam; simulque respectu horum cessat ratio reservationis, cum matrimonia Infidelium non sint Sacramentum, sed legitimus duntaxat contractus.

QUÆ.

Q U Æ S T I O II.

Quæ sint Impedimenta merè Impedientia Matrimonium?

3. **I**mpedimenta Matrimonij non dirimentia, sed merè impedientia, spectato Jure antiquo plura fuerunt, sequentibus versiculis communiter comprehensa:

*Ecclesia vetitum, nec non tempus feriatum,
Atque Catechismus, Crimen, Sponsalia, Votum:
Impediunt fieri, permittunt juncta teneri.*

Impedimēta merè impedientia matrimonij de Jure antiquo, quæ?

9. Per Catechismum intelligitur cognatio quædam spiritualis imperfecta, olim ex eo orta, quòd quamvis quis prolem jam antea privatim baptizaram de sacro fonte non levavit, tamen Catechismo per quasdam interrogationes Sacerdotis baptizantis, ac responsiones Patrini fieri solito, & alijs consuetis solemnibus Baptismi cæremonijs singulariter assistebat. Verùm hujusmodi Impedimentum, quondam inter certas personas impediens Matrimonium contrahendum, sed non dirimens contractum (arg. c. Contracto, de Cognat. spirit. &c. Per Catechismum, eod. in 6.) non amplius viget; sed fuit sublatum per Concilium Trid: Sess. 24. cap. 2. de Refor. matr. ac notat Sanchez lib. 7. de Matr. disp. 10. num. 12. citans communem.

Catechismus, quid?

non amplius viget hoc impedimentum.

10. Cæterùm per ly, Crimen, intelliguntur varia crimina, quorum auctoribus de Jure Canonico antiquitus in poenam commissi sceleris injunctum fuit, ut absque spe matrimonij remanerent; sicque crimina illa erant Impedimenta impedientia matrimonij. Et hæc à Glossa cap. 2. de penitent. & remission. comprehenduntur illis vulgatis versiculis:

Crimina, quæ olim impediebant matrimonium contrahendum?

*Incestus: Raptus sponsarum: Mors mulieris:
Susceptus propriae prolis: Mors presbyteralis:
vel si peniteat solemniter: aut Monialium
Accipiat: prohibent hæc conjugium sociandum.*

11. Nunc tamen hæc Criminum impedimenta per consuetudinem contrariam, & longævam, videntur sublata, nec amplius esse in usu: unde cum & impedimentum Catechismi ulterius non subsistat, omnia impedimenta moderno adhuc tempore impedientia matrimonium, aptè hoc unico versiculo concluduntur.

Ea non amplius impediunt.

Quæ impedimēta merè impedientia nunc sunt in usu?

Bbbbbb 2

Sarva

Sacratum Tempus, Vetitum, Sponsalia, Votum.

1. Tempus
Sacratum,
& quale
hoc sit?

An tunc li-
ceat contra-
here absque
solemnita-
tibus?

(a) Dist.

11. Ecclesia
vetitum, &
quod?

11. Spon-
salia.

Votum; &
quale?

12. Primum igitur Impedimentum merè impediens ma-
trimonij, est *Tempus sacratum*, seu *feriatum*; quale juxta antiquos
Canones longius erat, sed juxta jus novum, & præscriptum
Concilij Trid. *Seff. 24. cap. 10. de Reform. matri.* est ab Adventu
usque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum usque in
Octavam Paschatis inclusivè. Veruntamen sciendum, hoc præ-
cepto solum prohiberi solemnitates Nuptiarum, id est, solem-
nem earum Benedictionem; item & solemnem traductionem
sponsæ in domum sponsi, qualis fieri solet per convivia, & aha
vanæ lætitiæ signa. Porro dictarum Feriarum tempore licitum
esse Matrimonium contrahere coram Parocho, ac testibus, abs-
que prædictis solemnitatibus, superius (a) jam dictum est, & la-
tius probat Sanchez *lib. 7. disp. 7. citans alios.*

13. Secundum Impedimentum matrimonij merè impe-
diens, est *Ecclesia vetitum*. Et per hoc intelligitur generalis, vel
particularis prohibitio Ecclesiæ, aut Episcopi, vel Parochi ma-
trimonium prohibentis. facta ex justa & rationabili causa: v. g.
ut non contrahatur matrimonium ante præmissas trinas denun-
tiationes; vel ut certæ personæ non contrahant, donec constet,
nullum inter eas intercedere impedimentum; aut si prohibe-
tur contrahi matrimonium tali die, ob alicujus Festi venerationem,
vel hujusmodi.

14. Tertium Impedimentum merè impediens matrimo-
nium contrahendum, sunt *Sponsalia* prius cum alia persona validè
contracta. Qui enim sponsalia cum aliqua persona validè con-
traxit, tenetur sub mortali (nisi justa causa subsit dissolvendi
sponsalia) eandem ducere; quamvis si aliam ducat, ipsum ma-
trimonium sic contractum sit validum. Sed de Sponsalibus plu-
ra *Quest. seq.*

15. Quartum Impedimentum merè impediens, est *Votum*.
Porro nomine Voti in proposito intelligitur Votum simplex Cas-
titaris, item Votum simplex ingrediendæ Religionis, assumen-
di Ordinem Sacrum, non ineundi conjugium, item & juramen-
tum de his rebus factum. Ratio est: quia hujusmodi Vota sim-
plicia, vel Juramenta sunt observanda: unde quia directè adver-
santur statui matrimonij, id impediunt contrahendum; non
tamen dirimunt contractum, cum hoc nullo jure expressum re-
periatur. Hinc cum tali Voto simplici validè quidem contrahi-
tur matrimonium, sed non licitè.

16. Notanter additur, *Votum simplex*. Siquidem *Votum* votum so-
lemne est *solemne Castitatis*, id est, illud, quod solemnizatur per susceptio-
nem *Ordinis Sacri*, aut *Professionem* cujuscumque *Religionis* ab Ec-
clesia approbata, est *Impedimentum* dirimens *matrimonij*, uti
dicetur inferius *Quaest. IV. §. VII.* impedimē-
tum diri-
mens.

17. *Quæres I.* An cum *Voto simplici castitatis* contra-
hens *matrimonium*, possit petere, vel reddere debitum *conju-*
gale? *Resp. I.* Qui *Voto simplici Castitatis* perpetuæ obstrictus
(idem de tali *Juramento*) *matrimonium* contrahit, non solum
peccat mortaliter contrahendo cum intentione illud consum-
mandi, sed etiam privatus existit jure petendi debitum: adeo
quidem, ut toties peccet mortaliter agendo contra suum *votum*,
quoties illud petit, donec cum eo legitimè dispensatum fuerit.
Ita *Scotus 4. dist. 38. §. Consimiliter*. *Sanchez lib. 9. disp. 33. n. 5. &*
alij. *Ratio* est: quia talis agit contra *Votum*, tum contrahen-
do cum dicta intentione consummandi (secus, si antea velit in-
gredi *Religionem*) tum petendo: cum propter *Votum* tenea-
tur abstinere ab omni actu venereo, neque ad petendum debitum
astringatur ullo vinculo fortiori, imò per *Votum* spontè renun-
tiaverit juri petendi. Contrahens
cum voto
simplici Cas-
titatis, an
peccet, ac
petere possit
debitum?

18. Additur verò, *donec cum eo legitimè dispensatum fuerit*: si
ve à *Summo Pontifice*, vel ex eisdem commissione à *Sac. Pœni-*
rentiaria, aut *Episcopo*, vel *Confessario* habente ad hoc *specia-*
lem facultatem. (b) Nam tunc secus erit dicendum, licitè talis
poterit petere debitum. Quid si cura
ipso dispen-
setur?
(b) De hoc
Tr. 6. Dist.
3. n. 48.
An peccet
reddendo?

19. *Resp. II.* Nihilominus *Voto simplici Castitatis* astri-
ctus, post contractum, simulque consummatum *matrimonium*,
licitè potest, imò & tenetur, alteri conjugi petenti reddere debi-
tum. Ita communis. *Ratio* est: quia ad hoc jam est obligatus
vinculo majori: majus siquidem vinculum est obligatio *Matri-*
monij, per quod fit traditio corporum, quam *Voti simplicis*, quod
meram *promissionem* importat: simulque per *Votum* non po-
tuit quis juri alterius præjudicare. reddendo?

20. Dicitur notanter, *simulque consummatum*. Utrum enim
talis peccet primâ vice reddendo debitum, variant *Doctores*, at
que meliùs responderet sub distinctione. Et quidem loquendo
de primobimestri, dicendum est, talem peccare reddendo pro
prima vice: quia cum tunc non sit astrictus ad reddendum debi-
tum conjugale, imò possit adhuc *Religionem* ingredi, absque
urgente causa ageret contra *Votum Continentiæ*. Verùm ela-
Præsertim
primâ vice?

psodito bimestri negat Sanchez *loc. cit. disp. 34. n. 3.* talem peccare pro prima vice reddendo : quia tunc iam urget obligatio reddendi.

Quid de vo-
vente non
nubere, vel
S. Ordines
fufcipere ?
Aut ingredi
Religionē ?

21. Resp. III. Qui solummodò vovit non nubere, etsi peccarit nubendo, tamen post matrimonium contractum non prohibetur debitum petere, vel reddere : cum ad hoc non se extendit suum votum. Et hoc idem dicendum de Voto suscipiendi Sacros Ordines. Qui verò vovit ingredi Religionem, manet quidem obligatus usque ad consummationem matrimonij, neque potest sub mortali illud consummare, sive petendo, sive reddendo (alioquin enim faceret sibi Votum suum observatum impossibile, cuius observandi liberam antea potestatem habuerat) postquam tamen semel consummatione ipsius matrimonij, licet culpabili, potest exinde & reddere, & petere debitum ; donec vel conjuge moriente, vel consentiente, aut adulterante, possit Religionem liberè ingredi, sicque suum Votum adimplere. Herincx *disp. 6. de Matr. n. 17. & alij.*

Q U Æ S T I O III.

De Sponsalibus, eorumque Obligatione, & Dissolutione.

Sponsalia, 22.
unde sic di-
cta ?

Sunt autem
impropiè,
& propriè,
quomodo ?

Sponsalia,
quid ?

ORdiendo à nominis ethymologia, dicuntur *Sponsalia* à *spondendo* : nam moris fuit veteribus stipulari, & *spondere* sibi uxores futuras : unde & *Sponsi*, *Sponsæq;* appellatio nata est ; uti notatur *L. 2. & 3. ff. de Sponsalibus.* Porro hæc vox *Sponsalia*, nonnunquam sumitur pro Matrimonio rato nondum consummato, vel potius pro ipso contractu matrimoniali : verum hæc acceptio est duntaxat impropria, atque ad evitandam terminorum æquivocationem addi solet *ly*, *Sponsalia de presenti.* Igitur propriè loquendo *Sponsalia* significant sponsionem, sive promissionem matrimonij de futuro ineundi : & in hoc sensu de *Sponsalibus* loquendo, sic

23. CONCL. I. *Sponsalia futurarum sunt nuptiarum promissa.* Ita habetur *c. Nostrates. 30. q. 5.* & concordat textus *L. 1. ff. de Sponsal.* ibi : *Sponsalia sunt mentio, & repromissio futurarum nuptiarum.* Vel clariùs sic definiri poterunt : *Sponsalia sunt futurarum nuptiarum mutua promissio, inter personas ad contrahendum habiles externis signis sufficienter expressa.*

24. Di-

2. III. De Sponsalibus, eorumque Obligatione, & Dissolutione. XIII 7

24. Dicitur, futurarum nuptiarum, tum ad excludenda Sponsalia de præsentibus, tum ad promissiones aliarum rerum. Et additur, *mutua promissio*, &c. Nam Sponsalia sunt contractus aliquis onerosus, ultrò citròque obligationem inducens; sicque requirit mutuam hinc inde promissionem ineundi matrimonij.

25. Unde si promissio matrimonij ab una persona fieret alteri merè gratuita, & sine conditione repromissionis (ut si quisquam fœminæ, in gravi morbo sibi fideliter servienti, pro re-muneracione promittat matrimonium, & fœmina promissionem non respuat, sed saltem tacendo acceptet) vir taliter promittens tenebitur quidem stare promissis; tamen fœmina, si postea contrahere noluerit, non obligatur ipsum ducere: quia ex quo nihil repromisit, habebit quidem virum promissorem sibi obligatum, ipsa tamen non erit obligata, idque ob defectum repromissionis. Insuper hac eadem de causa talis promissio gratuita matrimonij, non habebit vim, & effectum Sponsaliorum; ac proinde nec inde nascetur Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis. Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 5. cum aliis.*

26. CONCL. II. Ad valorem Sponsaliorum plures requiruntur conditiones. I. Ut adsit vera promissio: nam ficta non sufficit, quamvis fictè promittens teneatur ad resarcendum damnum, si quod inde alteri evenerit. (c) II. Ut promissio illa sit mutua, ob dicta *num. præc.* III. Ut hæc fiat inter personas ad contrahendum habiles; hoc est, nullo perpetuo Impedimento, sive dirimente, sive solùm impediente affectas: alioquin enim Sponsalia forent nulla, & irrita, nullamque inducerent obligationem. Generaliter enim promissio rei illicitæ non valet, neque obligat, etiamsi juramento firmata foret; quia juxta Reg. 58. Juris in 6. *Non est obligatorium contra bonos mores prestitum juramentum.* Sanchez *lib. 1. disp. 15. cum communi.*

27. Hinc Sponsalia, ab habente Votum simplex perpetuæ Castitatis facta, sunt invalida, & neque obligant ad sui observantiam, neque defactò inducunt Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis. Similiter si quis cum una persona validè contraxit Sponsalia, & postea prioribus nondum legitimè dissolutis de novo contrahat Sponsalia cum alia, hæc posteriora erunt nullius roboris, neque inde confurget Impedimentum Justitiæ publicæ honestatis.

Quid de habente im-
pedimentū
temporale?
28. Additur n. 26. nullo Impedimento perpetuo affectas. Nam Impedimentum duntaxat temporale non impedit valorem Sponsaliorum. Sic enim impuberes valide possunt contrahere Sponsalia, quamvis pro ea ætate non possint contrahere matrimonium. Similiter, qui vovit Castitatem ad tempus, v. g. ad biennium, licet pro eo tempore non possit licite inire matrimonium, potest tamen contrahere Sponsalia de matrimonio post elapsum voti tempus celebrando.

IV. Condi-
tio Spon-
saliorum.
(d) Juxta
dicta Tr.
& Dist. 1. n.
6. 7. & 13.
29. IV. Ad Sponsalia requiritur, ut verbis, vel alijs exter-
nis signis, mutua illa promissio sufficienter exprimatur. Hinc
ad Sponsalia non sufficit promissio merè interna, & solâ mente
conceptâ; sed debet hæc verbis, vel alijs signis sensibilibus suf-
ficienter exterius manifestari. Quia Sponsalia sunt contractus
quidam inter homines inicus; homines autem non possunt judi-
care de merè internis. (d)

An ad valo-
rem Spon-
saliorum
requiratur
præsentia
Parochi, &
& testium?
30. CONCL. III. Ad valorem Sponsaliorum non est neces-
saria præsentia Parochi, aut testium: unde Sponsalia clandestina,
seu clam contracta nemine alio præsentate, defacto valida exi-
stunt. Ita communis: siquidem hujusmodi Sponsalia clande-
stina nullâ Lege sunt annullata, vel irritata.

Disparitas
inter mati-
monium
clandestinum,
&
Spons. III.
31. Nec dicas. Juxta Concilium Trident. Sess. 24. de Re-
form. Matr. cap. 1. defacto non valet Matrimonium clandestinum,
id est, sine Parocho, & duobus testibus celebratum; ergo neque
valent Sponsalia clandestina. Negatur enim consequentia:
quia Concilium Trident. loc. cit. ob gravissimas causas, & ad præ-
cavenda irremediabilia mala perpetui concubinatûs, & adulte-
rij aliquorum, qui prius clandestinè cum una, & postea in facie
Ecclesiæ cum altera contraxerant, irritavit quidem Matrimoni-
um clandestinum, non verò Sponsalia clandestina; utpote de-
quibus neque urget allata ratio, neque ullam Concilium fecit
mentionem.

Sponsalia
justis de
causis pos-
sunt dissolvi.
32. CONCL. IV. Sponsalia semel valide contracta justis de
causis possunt denuò dissolvi; adeò, ut contrahentes possint ab
ipsis resilire, & si voluerint, licitè alteri nubere. Ita communis;
& probatur inductione assignando præcipuas illas causas, ob quas
possunt dissolvi Sponsalia. Et quidem

I. Mutuo
contrahen-
tium con-
sensu.
33. I. Sponsalia puberum (secus de impuberibus, ante ad-
eptam pubertatem) possunt mutuo eorum consensu dissolvi:
nam *omnis res, per quas causas nascitur, per easdem dissolvitur*, cap. 1.
de Reg. Juris. Et hoc intellige, etiam si Sponsalia fuerint jura-
mento.

2. III. De Sponsalibus, eorumq; Obligatione, & Dissolutione. IIII

mento firmata, arg. c. Præterea, de Sponsalib. junctâ Glossâ ibidem: quia potest quilibet jure suo, quod per Sponsalia acquisivit, cedere, illudque alteri remittere. Quod si unus tantum à Sponsalibus resiliat, ipse quidem per hoc ab obligatione immunis non fit (nisi alter postea consentiat) nihilominus alter illicò redditur immunis: quia hoc ipso, quod prior Sponsalibus renuntiet, censetur cedere jure suo.

34. II. Sponsalia dissolvuntur per ingressum Religionis: nam quia per hunc securâ Professione dissolvitur Matrimonium ratum, quantum magis Sponsalia? Et quidem per solum ingressum jam ante Professionem dirimi Sponsalia ex parte remanentis in sacculo, communiter fatentur Doctores: quia ingrediens Religionem, hoc ipso censetur renuntiâsse juri sibi ex Sponsalibus acquisito; sicque alter ab eorum obligatione liber existit.

¶ Per ingressum Religionis.

35. Utrum autem ea per solum ingressum Religionis, etiam Professione non securâ, dissolvantur ex parte utriusque, major difficultas est. Affirmant Bonacina *quest. 1. de Sponsalibus, punct. 5. num. 3.* Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 42. num. 5.* & quidam alij, dummodò quis bonâ fide ingressus fuerit. Oppositum tenet Engel *tit. de Sponsal. §. 3. num. 7.* asserens, quod ingressus Religionem, & rursum egrediens, teneatur stare Sponsalibus, si remans in sacculo velit ultrò expectare, eumq; recipere: quia ingrediens Religionem non potuit jus alteri quæsitum per suum factum auferre, nisi Professione securâ. Et hanc posteriorem sententiam tenent multi Doctores, eamque Sanchez *loc. cit. n. 4.* appellat probabilissimam.

¶ Et quid, si Professio non sequatur?

36. Porrò per Votum simplex Castitatis, aut Votum suscipiendi Sacros Ordines post Sponsalia editum, non videntur hæc dissolvi. Tum quia privilegium dissolvendi Matrimonium ratum, & Professioni Religiosæ concessum, non extenditur ad Votum simplex Castitatis, neque ad susceptionem Sacrorum Ordinum, ut dictum superius (e) imò tale Votum videtur illicite factum, cum tendat in præjudicium tertij, seu sponsæ. Tum quia *cap. 1. de Obligatis ad ratiocinia &c.* generaliter prohibetur, ne quis in præjudicium alterius ordinetur. Engel *loc. cit. n. 8.* Sanchez *disp. 46.* & probabilior aliorum, quamvis non desint oppositum tenentes.

¶ Per votum simplex Castitatis, vel suscipiendi SS. Ordines, an dissolvantur sponsalia? (e) *Dist. 13. Quest. 5. n. 59.*

37. III. Sponsalia omninò dirimuntur per Matrimonium subsequens, valde, quamvis illicite contractum de præsentibus cum alia persona. Ita certa, & communis; atque habetur expressè

¶ Per matrimonium cum alia.

Ccccc

c. Si

c. *Si inter. de Sponsal.* Ubi hoc ipsum extenditur ad casum, quo priora Sponsalia fuerunt jurata. Ratio est: quia res uni tradita per contractum indissolubilem, non potest amplius tradi alteri, cui tantum est promissa: atqui per Matrimonium fit mutua traditio corporum, & per Sponsalia solum promissio eorum; ergo.

Et quid, si tale matrimonium dissolvatur per mortem conjugis?

38. Et hoc adeo verum est, quod probabilior Doctorum asserat, talia Sponsalia, etiam dissoluto per mortem conjugis matrimonio, non amplius obligare ad sui impletionem; eo quod obligatio semel extincta, non amplius reviviscat: quamvis loquendo de Sponsalibus juratis, oppositum teneant Bonacina *punct. 7. de Sponsalib. n. 3.* & quidam alij. Interim certum est, quod si ob violationem Sponsalium primæ sponsæ quidpiam mali contigerit, illud in conscientia sit resarciendum: cum damnum ejusmodi acciderit ex culpa violatoris.

Sponsalia, an dissolvantur per posteriora Sponsalia?

39. Verum loquendo de Sponsalibus, priora Sponsalia non dirimuntur per posteriora ex parte contrahentis ea; quinimò posteriora sunt irrita, ac invalida. Nihilominus ex parte alterius possunt dissolvi Sponsalia; adeo, ut si ipsa velit, possit licite alteri nubere: nam alius, qui posteriora Sponsalia contraxit, hoc ipso renuntiabile censetur prioribus.

IV. Per subsequentem alterius fornicationem.

40. IV. Sponsalia, etiam juramento firmata, dissolvuntur ex parte innocentis per subsequentem alterius fornicationem: ita ut si innocens velit, sit liber à Sponsalibus. Ita habetur *c. Quemadmodum. de Jurejurando*; estque communis. Nam propter fornicationem supervenientem potest vir licite dimittere uxorem à sua cohabitatione; ergo longè magis sponsam de futuro ad eam non admittere. Accedit, quod in contractu sponsalicio tacite subintelligatur isthæc conditio, *Si illa contra regulam de sponsationis non venerit*; prout notat Pontifex *cit. cap. Quemadmodum.*

V. Per notabilem conditionem supervenientem.

41. V. Sponsalia, etiam juramento firmata, dissolvuntur conditione notabili superveniente; ut oculorum, vel nasi amissione, aut paralyti, vel leprâ. Ita habetur *cit. c. Quemadmodum. de Jurejurando*. Et ratio est: quia promissio sponsalicia, quin & juramentum, intelligitur rebus in eodem statu permanentibus. (f)

(f) *Ut dicitur in Tract. 6. Dist. 2. n. 23.*

Qua de causa Sanchez *lib. 1. de Matr. disp. 57. num. 2.* præsentem materiam amplius declarans, infert cum alijs, hoc idem esse dicendum de morbo gallico, aut aliâ gravi infirmitate incurabili superveniente, v. g. epilepsia: item de eo, cui os malè olet,

nec

nec arte medicâ curari potest : & præsertim ; si animi , aut existimationis , notabilis deformitas superveniat , ut si sponsus furci , aut alterius turpis criminis damnetur ; cum major sit morum , & famæ , quàm corporis habenda ratio.

42. Cæterùm prædicta intelligenda sunt ex parte illius, qui innocens, aut illæsus est. Eo enim volente ; solvuntur Sponsalia ; si verò nolit eadem solvi ; manebunt : quia in favorem ipsius innocentis, seu illæsi, hoc statutum est. Insuper dicta procedunt de ejusmodi morbo , aut defectu præcedente quidem Sponsalia, sed ignorato ab altera parte : nam si postea talis defectus primùm deprehendatur, potest pars illæsa resiliire , si vult. Secùs, si priùs noverat illum defectum, & nihilominùs liberè contraxit Sponsalia : nam censetur in hæc consensisse , non obstante illo defectu.

43. VI. Sponsalia dissolvuntur propter morum asperitatem, vel sævitiam notabilem alterius conjugis ex post facto cognitam : item ob graves , & capitales inimicitias inter sponso subortas. Ratio est : tum ne alioquin matrimonium infelices exitus habeat : tum quia hæc est notabilis mutatio rerum , & gravis causa superveniens , aut saltem postea primùm cognita. Sanchez *cit. lib. 1. disp. 56. cum communi.*

44. VII. Sponsalia dissolvuntur ob paupertatem alteri supervenientem : ut si sponsa , quæ dives fuerat , ad paupertatem redacta fuerit. Ratio est : quia adest notabilissima mutatio , quæ à principio existens, vel cognita, Sponsaliorum contractum impedisset. Et hoc idem dicendum, si paupertas jam præcessit, fuit tamen ignorata, & sponsa dives credita.

45. VIII. Insuper Sponsalia dissolvuntur propter alterius sponsi discessum in longinquam regionem absque licentia sponsæ, nec sit certa spes citò redeundi : tunc enim in Foro conscientie licitum est relicte sponsæ ad alias nuptias transire. Ratio est : quia alter sic clam discedens , censetur renuntiâsse juri suo.

46. Sunt quidem nonnullæ aliæ causæ dissolvendi Sponsalia, de quibus fusissimè Doctores, ac præsertim Sanchez *cit. lib. 1.* per plures Disputationes. Verùm præmissæ sunt principaliores.

47. Quæres, an pater possit impedire Sponsalia filij contra ejus voluntatem inita ? Resp. Id fieri non posse, nisi scandalum magnum ex tali Matrimonio probabiliter timeatur.

CCCCCC 2

num, in filij ?

nim; cum filius teneatur servare fidem, & Sponsalia promissa sub gravi culpa (nisi una prædictarum causarum excuset) obligent promittentem, non poterit pater tutâ conscientia impedire, ne filius suam obligationem exequatur. Sanchez *loc. cit. disp. 14.* & alij.

Ad solvenda
sponsalia an
requiratur
sententia
Judicis?

48. Quæres ulterius, an ad solvenda Sponsalia ob supra dictas causas, opus sit auctoritate, & sententiâ Judicis Ecclesiastici, nec ne? Resp. cum Tannero *tom. 4. disp. 8. q. 1. dub. 4. n. 72.* & alijs. Quando Sponsalia sunt clandestina, aut quando causa dissolvens Sponsalia, ejusque justitia est manifesta, non est opus auctoritate Judicis ad solvenda Sponsalia ex supra dictis causis; secus verò, si Sponsalia sunt manifesta, causa verò dissolutionis incognita, vel dubia. Quòd si alicubi Ritualia Diocesana præcipiant, Sponsalia publica non nisi cum præscitu Ordinarii dissolvenda esse, licet interveniret mutuus contrahentium consensus, aut alia causa publica, eorum ordinationi in tali Dicecesi standum erit.

QUÆSTIO IV.

De Impedimentis dirimentibus Matrimonij.

Impedimēta
dirimentia
matrimonij,
quot?

49. **I**mpedimenta dirimentia Matrimonij antiquo jure tantum duodecim fuerunt, ijs tamen per Concilium Tridentinum duo sunt adjecta, scilicet Absentia Parochi aut duorum testium, & Raptus mulieris, nisi hæc post raptum denuò fuerit collocata in loco securo. Porro omnia hæc Impedimenta sequentibus versiculis aptè comprehenduntur:

Et quæ?

*Error, Conditio, Votum, Cognatio, Crimen,
Cultus disparitas, Vis, Ordo, Ligamen, Honestas:
Si sit affinis: si forte coire nequibus:
Si Parochi, aut duplicis desit presentia testis.
Raptæ sit mulier, nec parti reddita tutæ.
Hæc socianda vetant connubia: facta retractant.*

Ætas, an
ponenda
pro distin-
cto impedi-
mento?

50. Sunt quidem nonnulli, qui pro distincto Impedimento addunt *Ætatem* impuberum, ac proinde allegatum tertium versiculum sic legunt: *Ætas, Affinis, &c.* Verum istud Impedimentum *Ætatis*, utpote quam malicia potest supplere, commodè reducitur ad Impotentiam, de qua inferius §. 17. Hinc retentis prioribus versiculis, quostum D. Thomas *part. 3. quest. 59. Supple.*

plementi, art. 1. tum Scotus 4. dist. 42. alique referunt: breviter dicta Impedimenta in hac Quæstione declarantur, majoris tamen claritatis gratiâ de singulis (speciales Paragraphos instituen- do.

§. I.

De Impedimento Erroris.

51. **E**RROR quantum ad propositum, quadruplex intelligi potest, scilicet personæ, fortunæ, conditionis, aut qualitatis. *Error personæ* est, quando erratur circa personam, purando, se contrahere cum tali persona, & est alia: prout contigit Jacob Patriarchæ, cui putanti se contrahere cum Rachele, loco hujus fuit supposita Lia, soror ejus, Genes. 29. Et hic Error personæ, juxta omnes Doctores, dirimit matrimonium; idque non solum Jure Ecclesiastico, sed etiam Jure naturæ: quia aufert consensum ad substantiam matrimonij requisitum, utpote cum quis velit cum tali determinata persona contrahere, & non cum alia. Unde matrimonium Jacob cum Lia, à principio fuit nullum; quamvis postea accedente novo ipsius Jacob consensu, fuerit convalidatum. Et de hoc errore personæ loquitur præfens Impedimentum.

Error personæ dirimit matrimonium.

52. *Error fortunæ*, quando quis putatur esse dives, qui est pauper. *Error qualitatis* est, quando contingit errari circa qualitates alicujus personæ: ut dum quis putatur esse bonus, vel pulcher, qui malus est, aut deformis; vel virgo, aut hujusmodi, & non est. Et istum duplicem errorem, qualitatis scilicet, ac fortunæ (dummodò adsit absolutus consensus, neque ejusmodi qualitas deducatur in conditionem contractûs; neque error ille qualitatis involvat errorem circa ipsam substantiam personæ) nullatenus dirimere matrimonium, consentiunt Doctores. Ratio est: quia error iste non contingit circa substantiam matrimonij, sed solum circa ejus accidentia; ac proinde est solum accidentalis. (g)

Error fortunæ & qualitatis, quis, & an matrimonium dirimat?

53. Tandem *Error conditionis* est, quando quis putatur esse liber, qui est servus. Et de hoc Errore agetur ex professò in sequenti Paragrapho; hinc sit

(g) Adde dicta Tr. 8. Dist. 1. n. 14. & 15. Error conditionis, quis?

§. II.

De Impedimento Conditionis.

Impedimē-
tum condi-
tionis,
quod?

§ 4. **E**Tsi nomen *conditionis* satis amplum sit ad plura signifi-
canda; in proposito tamen ex communi usu loquendi
denotat statum servilem, seu Servitutem propriè di-
ctam, qualis olim plurimum fuit in usu. Unde per *Impedimentum*
Conditionis intelligitur Error conditionis (de quo *num. prac.*) & tunc
accidit, quando quis putatur esse liber, qui est servus propriè di-
ctus. Et talis vulgò dicitur *Mancipium*: quale ita est Domini sui,
ut illud Dominus possit ad libitum venundare. Hoc prænota-
to, sit

Conditio
servilis di-
rimit matri-
monium;
quando?

§ 5. **CONCL. I.** Conditio servilis; sive Servitus propriè di-
cta, est impedimentum dirimens matrimonij, quando liber
contrahit cum serva, vel libera cum servo, ignoratà ejus condi-
tione servili. Ita communis; & habetur decisum *c. Si quis inge-
nuit 29. q. 2. & c. Ad nostram. de Conjugio servorum.*

Et quo jure?

§ 6. Existimant equidem plures Doctores, Conditionem
servilem ignoratam dirimere matrimonium inter servum & li-
beram jure duntaxat Ecclesiastico; prout tenet Sanchez *lib. 7.
de Matr. disp. 19. n. 16.* citans pro hac sententia multos Doctores.
Verùm sententia, asserens, Conditionem servilem de Jure natu-
rali irritare matrimonium; satis probabilis est, aut etiam proba-
bilior: siquidem Error conditionis evacuat consentum, prout
notat Magister Sententiarum *in 4. dist. 30.* atqui sine consensu ma-
trimonium jure naturæ est nullum. Accedit, quòd in toto jure
non reperiatur textus irritans, sed potius irritatio, seu nullitas
talismatrimonij supponatur. Insuper in matrimonio fit permuta-
tio corporum quoad usum matrimonialem: atqui servus pro-
priè dictus non habet liberum usum sui corporis, sicuti liber; er-
go liber ignorans ejus servitutem non censetur consentire in ip-
sum, neque potestatem corporis sui velle commutare cum po-
testate corporis servi, utpote quam ipse non habet; prout argu-
mentatur Doctor Subtilis *4. Dist. 30. q. 1.*

Matrimo-
nium ser-
vorum inter
se, an sit va-
lidum?

§ 7. **CONCL. II.** Nihilominus validum est matrimonium
servorum inter se, licet in eatur domino contradicente; quam-
vis per hoc non liberentur à consuetis servitijs domino suo præ-
standis. Ita habetur *cap. 1. de Conjugio servorum.* Et hoc exten-
dunt Doctores communiter ad eum casum, quo servus, pu-
tans,

rans, se contrahere cum libera, contraxit cum serua: nam tunc non militat ratio *num. prac.* allata, cum quælibet pars æqualem sui ipsius potestatem transferat in aliam; neque error iste red- dat conditionem contrahentis deteriolem. Et hinc SS. Cano- nes duntaxat loquuntur de matrimonio liberi cum serua, vel e- contrà, ignoratâ eius conditione serui, contracto, dum illud de- clarant esse invalidum.

58. CONCL. III. Si liber contrahit cum serua scienter, aut econtrà, validum est matrimonium: idemque dicendum, si prius quidem ignoratâ eius conditione serui contraxit, postea tamen cognitâ rei veritate in matrimonium consensit, aut seruam car- naliter cognouit. Ita communis; habeturque decisum *c. Pro- posuit. & cap. ult. de Conjug. seruor.* Accedit ratio: quia quilibet po- test cedere juri suo.

Quid, si li-
ber contrahat scienter
cum serua

59. CONCL. IV. Quando seruitus non est vera & propriè dicta, sed adscripticia solum, aut originaria, ejus error non dirimit matrimonium. Ita Sanchez *cit. disp. 19. n. 9.* cum commu- ni. Ratio est: quia hæc seruitus non ita obsistit effectibus ma- trimonij, sicuti prior; unde nec ejus ignorantia censetur tolle- re sufficientem consensum pro matrimonio. Hinc Ecclesia nunquam legitur irritasse, vel irrita declarasse matrimonia cum talibus seruis ignoranter inita.

Aut seruitus
non sit pro-
priè dicta?

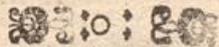
60. Ubi notandum, quòd communiter triplex assignetur genus Seruorum. Primò enim aliqui sunt *Servi propriè dicti*, qui ita sunt juris domini sui, ut eos venundare possit: & tales di- cuntur *Mancia*, de quibus loquitur præsens Impedimentum Conditionis. Secundò, alij dicuntur *Servi adscriptitij*; & sunt illi, qui glebæ, seu prædio cuiusdam colendo, sunt perpetuò addicti. Tertio, alij sunt *Servi originarij*; & sunt illi, qui ex adscriptitijs na- ti sunt.

Triplex ge-
nus seruo-
rum, nimi-
rum
Mancia.
Seri ad-
scriptitij, &
Originarij.

61. Porrò, quamvis hæc utraque posterior Seruitus, licèt antea ignorata, non sit impedimentum dirimens matrimonij, ut dictum: nihilominùs de jure Canonico Seruitum adscriptitij, tum originarij, prohibentur ad Sacros Ordines promoveri in- vicis suis dominis, & ante manumissionem inscriptis Episco- po exhibendam; ut habetur *cap. Generalis. &*

Hi omnes
prohibentur
ad SS. O. di-
nes promo-
veri.

c. Admittuntur. dist. 54.

§. III.

§ III.

De Impedimento Violentiæ.

Violentiæ,
quid?

62. **P**er vim, seu *Violentiam*, prout est unum ex Impedimentis dirimentibus matrimonij, aliud non intelligitur, quam metus gravis, atque iniuste incussus, inducens hominem ad contrahendum matrimonium, quod alioquin nullo modo contraxisset, nisi ad id metu illo, seu violentiâ, fuisset compulsus. Et matrimonium ex tali metu gravi, atque iniuste incussis, contractum, ipso jure nullum est, ac irritum; prout superius (h) jam dictum.

(h) Dist.
13. Quest.
3. n. 29. &
seqq.

§ IV.

De Impedimento Impotentia.

Impedi-
mentum
Impotentia,
quod?

63. **P**er *Impedimentum Impotentia* hoc loco intelligitur impotentia coeundi; seu inhabilitas ad habendam perfectam copulam conjugalem. Et de tali loquendo, sit

Dirimit
matrimo-
nium, si est
perpetua
impotentia.

64. CONCL. I. Impotentia, si est perpetua, cui per naturam vel artem subveniri non potest, simulque præcessit contractum matrimonialem, simpliciter impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum, respectu cujuscunque est tale impedimentum. Ita communis; & habetur c. *Ex litteris*, & c. *Fraternitatis*, de *Frigidis & maleficiatis*.

Quid de
temporali?

65. Dicitur, si est perpetua. Nam temporalis v. g. propter febrim, aut aliam infirmitatem accidens, non dirimit matrimonium. Quinimò valet matrimonium in mortis articulo contractum cum concubina ad legitimandam prolem; prout tenet communis Doctorum, & praxis Ecclesiæ. Siquidem infirmi de se non habent impotentiam perpetuam, sed temporalem; & per accidens est, quod quandoque hic & nunc moriantur, sicque impotentia illa fiat perpetua.

Aut si im-
potentia su-
pervenit
matrimonio
jam contra-
cto?
Corollarium.

66. Additur etiam, si simulque præcessit contractum matrimonialem. Nam, si ejusmodi impotentia sive propter viri frigiditatem, sive ob maleficium, matrimonio jam contracto primùm superveniat, certum est, matrimonium non dirimi. Infertur proinde, quod talibus, utpote veris conjugibus, liceant tactus, & oscula ad ostendendum affectum conjugalem, dummodo ab-
sit

fit periculum pollutionis. Infertur ulterius, quod talibus etiam licitum sit conari ad actum conjugalem, quamdiu spes probabilis superest, ipsum perficiendi intra vas naturale, licet aliquando praeter intentionem pollutio contingat. Additur notanter, *quamdiu spes probabilis superest &c.* Nam si de consummatione ejus totaliter sit desperatum, tunc illis illicitus est accessus conjugalis. Sanchez *lib. 9. disp. 17. num. 18.* Layman *lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 11. & alij.*

67. Porro in dubio, an impotentia praecesserit matrimonium, vel primum postea supervenerit, praesumendum est eam praecessisse. Abbas *c. Fraternitatis. de Frigid. & malef. Engel eod. num. 10. & alij.*

68. In dubio autem, num impotentia sit perpetua, vel temporalis, tunc ad experiendum conceditur conjugibus spatium trium annorum, *c. Laudabilem eod.* Dicitur, *in dubio.* Nam si de impotentia perpetua constet, statim separatur matrimonium: quia dum constat de veritate, frustra adhibetur ulterior experientia. Poterunt tamen tales, si voluerint, cohabitare ut frater & soror: castè videlicet vivendo, & abstinendo ab omni commercio carnali. *arg. c. Consultationi. eod.*

69. CONCL. II. Castratio est Impedimentum dirimens matrimonij: & hinc perfectè Evnuchi (hoc est, utroque testiculo carentes) non sunt habiles ad illud contrahendum. Ita communis; & patet ex Bulla Sixti V. *Cum frequenter* (& habetur tom. 2. Bullarj Romani, *Constit. 59. dicti Pont.*) in qua declaratur, perfectè Evnuchos esse ad contrahendum inhabiles, eosque, qui jam contraxerant, iterum separandos. Ratio est: quia, licet tales possint uti congressu, destituuntur tamen vero semine; ac proinde per se loquendo sunt inepti ad habendum bonum prolis, qui est finis primarius matrimonij.

70. CONCL. III. Nihilominus sola sterilitas non est impedimentum dirimens matrimonij. Ita communis. Ratio est: Tum quia steriles possunt uti naturali copula, quæ per accidens tantum inepta est ad generandum, imò quandoque praeter spem deservit ad generationem prolis: uti patet in Anna, matre Samuelis; Sancta Elisabeth, matre S. Joannis Baptistæ; & pluribus alijs. Tum quia matrimonium non solum propter bonum prolis, sed etiam in remedium concupiscentiæ permissum, atque institutum est.

In dubio an impotentia censetur id praecessisse?

Quid juris, si dubitetur, an ea sit perpetua?

Castratio est impedimentum dirimens matrimonij.

Non verò sola sterilitas.

Ddddddd

71. Quæ-

Impuberes
n validè cõ-
trahunt nisi
malitia sup-
pleat æta-
tem.

71. Quæres, an impuberes (id est, masculi ante decimum-
quartum, & fœminæ ante duodecimum ætatis annum com-
pletum) validè possint contrahere matrimonium? Resp. ne-
gativè, nisi in eis malitia suppleat ætatem; prout liquet ex *c. Pu-
beres. & cap. ult. de Desponsat. impuber.* cum concordantijs. Ratio
est: quia Ecclesia speciali jure disposuit, ut ejusmodi matrimo-
nia sint irrita; uti patet tum per jura allegata, tum ex *c. Attesta-
tioni. eod.* ubi impuberes contrahentes jubentur separari, nisi ma-
litia suppleat ætatem; id est, nisi citius sint doli capaces, simul-
que potentes ad actum conjugalem.

Idque ex
Jure Ecclē-
siastico.

72. Dices. Impotentia temporalis non dirimit matrimo-
nium, ut dictum n. 65. atqui in impuberibus ad eam sola impotentia
temporalis; ergo. Resp. majorem esse veram, quantum est
ex natura rei: secus accedente jure Ecclesiastico, quo impube-
res, in quibus malitia non supplet ætatem, redduntur inhabiles
ad contrahendum matrimonium de præfenti. Nam, ut no-
tant Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 104. num. 9.* Herincx *disp. 6. de
Matrim. num. 85.* & alij, quamvis impuberes cæteroquin doli
capaces, non obstante impotentia temporali ad actum conjuga-
lem, spectato jure naturæ, possent validè contrahere matrimo-
nium (prout & puberes effecti validè contrahunt, non obstan-
te aliquâ impotentiâ temporali, vel superveniente, vel adhuc
ob complexionem tenellam durante) nihilominus impuberes
jure Ecclesiastico redduntur inhabiles ad contrahendum; nisi
malitiâ suppleante ætatem sint potentes ad actum conjugalem.
Ex quo ultimo infert Fagnanus *c. De illis. num. 38. de Desponsat. im-
pub.* quod istud impedimentum ætatis, à SS. Canonibus præfinitæ,
non sit absolutum, sed conditionale, nisi videlicet malitia sup-
pleat ætatem: quamvis ante eam ætatem asserenti hanc aptitu-
dinem, incumbat onus ipsam probandi, utpote qui præsum-
ptionem Juris contra se habet; iam Jus adeptâ pubertate, &
non antè, præsumit homines habiles ad actum matrimonia-
lem.

Corollaris.

§. V.

De Impedimento Ligaminis.

Impedimē-
tum Liga-
minis,
quid?

73. **P**er *Impedimentum Ligaminis* intelligitur vinculum prioris
matrimonij, quo durante posterius est nullum, & irri-
tum. Verum de hoc ex professo dictum est superius
Distinct. præc. Quest. 4. per totum: ibi videatur.

§. VI.

§. VI.

De Impedimento Ordinis.

74. **P**er Impedimentum Ordinis illud intelligitur, quo Clerici in Sacris Ordinibus constituti, id est, Subdiaconi, Diaconi, ac Presbyteri, fuerunt ab Ecclesia inhabiles redditi ad validè contrahendum matrimonium: ut patet ex c. Presbyteris, dist. 27. cum concordantijs, estque novissimè definitum in Concilio Trid. Sess. 24. can. 9. ibi: Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares Castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto &c. anathema sit.

Impedimē-
tum Ordi-
nis, quid?

75. Ex quibus verbis simul liquet, ac jam antea notavit Scotus 4. dist. 37. istud Impedimentum Ordinis oriri ex Jure duntaxat Ecclesiastico, quo tales ad contrahendum validè matrimonium redduntur inhabiles. Quinimò Clerici in Sacris constituti, si matrimonium contrahere præsumant, præterquam quòd nulliter ac invalidè contrahant, excommunicationis sententiam ipso facto incurrunt, juxta Clem. Eos qui. de Consang. & affinit.

Oritur ex
Jure Eccle-
siastico.

§. VII.

De Impedimento Voti.

76. **C**um Votum Castitatis aliud sit simplex, aliud solemne (i) conveniunt Doctores, solum Votum solemne Castitatis dirimere matrimonium, de quo proinde præfens Impedimentum intelligendum est: Votum autem simplex Castitatis non dirimit contractum, sed solum impedit contrahendum, prout patet ex c. un. de Voto in 6. Rationem hujus assignat Doctor Subtilis 4. dist. 38. circa finem: quia Ecclesia habentes Votum solemne Castitatis illegitimavit ad contrahendum matrimonium, non autem habentes Votum duntaxat simplex. Et hoc rationabiliter factum fuit: quia ille se posuit in potestate Ecclesie quantum ad oppositum ejus, ad quod est contractus matrimonii, non verò iste habens duntaxat Votum simplex Castitatis; & hinc noluit Ecclesia hunc illegitimare ad contrahendum matrimonium, sed eum reliquit iudicio Divino.

(i) Ut di-
ctum Tr. 6.
Dist. 3. n.
8. & 9.
Votum so-
lemne Ca-
stitatis diri-
mit matri-
monium,
non sim-
plex; cur?

77. Cæterum ab hac generali doctrina excipi debent Vota simplicia, in Societate JESU post absolutum biennium Novitiatùs

Quid de vo-
tis simplici-
bus Socie-
tatis JESU?

D d d d d d a

tiatús emitti solita: nam eiusmodi Votum simplex Castitatis, ante legitimam è Societate dimissionem, non solum impedit matrimonium contrahendum, sed etiam dirimit contractum: prout constat ex Bulla Gregorij XIII. *Ascendente Domino* (& habetur tom 2. Bullarj Romani, *Constit. 59. dicti Pont.*) ubi §. 22. omnes ad sic contrahendum inhabiles declarantur, ipsique contractus annullantur. Et merito: nam etiam tales Professi specialiter quoad hoc se posuerunt in potestate Ecclesiæ.

§. VIII.

De Impedimento Disparitatis Cultús.

Impedimē-
tum Dispa-
ritatis Cul-
tús, quod?

78. **P**er *Impedimentum Disparitatis Cultús*, seu *Disparis Cultús*, aliud non intelligitur, quam illud, quod oritur ex disparitate in Fide: qualis Disparitas in Cultu, seu Fide, datur inter eas personas, quarum una est fidelis seu baptizata, altera verò infidelis & non baptizata. Et talis Cultús Disparitas est Impedimentum dirimens matrimonij, ita ut defectò persona fidelis cum infideli validè contrahere non possit.

Solvitur in-
stantia.]

79. Nec obstat, quòd S. Monica nupsit Patritio cuidam gentili, & S. Clotildis Clodoveo Francorum Regi adhuc gentili. Resp. enim, id tunc validè factum, eò quòd vel illo tempore necdum ab Ecclesia fuerint annullata & irritata talia matrimonia, quæ fuerunt contracta inter fidelem & infidelem; vel certè ob rationabilem causam tunc prædictæ personæ obtinuerint legitimam dispensationem. Siquidem hanc Cultús Disparitatem solo Jure Ecclesiastico irritare matrimonium, eò quòd Ecclesia illegitimaverit Fidelem respectu Infidelis, notat Scotus 4. *Dist. 39. §. De secundo*, estque communis.

Alia Cultús
Disparitas,
quæ est in-
ter C. holi-
cos, & Hæ-
reticos,
Hæc impe-
dit matri-
monium.

80. Præter hanc Cultús Disparitatem, quæ intercedit inter fidelem ac Infidelem, datur adhuc alius Dispar Cultus, qui reperitur inter eas personas, quarum utraque est baptizata, una tamen est Catholica, altero verò hæretica, vel apostata à Fide: nam etiam tales personæ habent disparem cultum; seu Fidem. Caterùm hæc Fidei, seu Cultús Disparitas non dirimit matrimonium, quamvis illud contrahendum *impediat*: ac proinde persona Catholica validè quidem potest contrahere matrimonium cum hæretica, non tamen licitè; tum talia matrimonia prohibeantur *c. Cave. & c. Non oportet, 28. q. 1.* Sanchez *lib. 7. disp. 72.* cum communi.

81. Excipe tamen cum eodem Sanchez loca illa, in quibus ^{quod limitatur.} Hæretici cum Catholicis permixti vivunt, ut in Germania, Gallia, Polonia: in his enim ex consuetudine receptâ, & toleratâ, licent conjugia personæ Catholicæ cum hæretica, dummodò Catholica liberè, & absque subversionis periculo, permittatur in Fide permanere.

82. Pacta verò, quæ quandoque in talibus conjugijs ineuntur, ut quidam ex liberis nascituris Catholicæ Fidei, alij verò hæresi adhæreant, sunt prorsus impia & irrita: cum pugnent contra Jus naturale, & Divinum, quo tenentur parentes prolem in vera Fide educare, eique media ad salutem consequendam necessària subministrare. ^{Pacta de parte liberorum in hæresi educanda, sunt impia.}

83. Quia insuper ex matrimonijs Catholicorum cum Hæreticis communiter majora eveniunt mala, quàm bona, utputà pertractio conjugis Catholicæ ad hæresin, vel saltem violatorem Legum Ecclesiasticarum; rixæ, & dissensiones inter ipsosmet conjuges; periculum manifestum perversionis liberorum nasciturorum, ac hujusmodi. Hinc præter Ritualia Diocesana, strictè circa hoc observanda, meritò notant Doctores, Parochis esse attendendum, ut, quoad possunt, sese opponant talibus conjugijs, neque ipsis assistant, nisi ineantur ex justa causa, & sine morali periculo subversionis: nunquam autem ijs, quorum Sponsi paciscuntur de parte liberorum educanda in hæresi: ne quoquo modo videantur consentire in pacta illicita, Jurique naturali ac Divino de legitima prolium educatione, atque instructione in vera Fide, repugnantia. Gobat *tract. 9. Theol. Experim. n. 220.* & alij.

§. IX.

De Impedimento Criminis.

84. **P**er *Impedimentū Criminis*, intelligitur Impedimentum dirimens matrimonij, quod ex aliquo gravi crimine ortum habet. Et quidem spectato Jure communi antiquo (nam Concilium Trident. *Sess. 24. de Ref. matr. cap. 6.* addidit Impedimentum ex Raptu proveniens) duplex est hujusmodi crimen, videlicet Machinatio in mortem conjugis, & Adulterium: quamvis hæc non semper dirimant matrimonium, sed in sequentibus duntaxat casibus. ^{Impedimentum Criminis, quid, & unde oritur?}

Ddddddd ;

85. Ita-

Machinatio in mortem conjugis dirimit matrimonium, quando fit pari consensu? 85. Itaque Machinatio in mortem conjugis tunc dirimit matrimonium, quando vel pari consensu viri & mulieris committitur uxoricidium effectu secuto; vel quando uxoricidium conjungitur cum adulterio. Ita communis. Prima pars patet ex *c. Laudabilem, de Convers. Infidel.* ubi dicitur, quod Saraceni, qui quarundam Christianarum viros earum insidijs, & machinationibus occiderunt, postea conversi ad fidem non possint hasce mulieres Christianas habere in conjuges. Concordat *c. Si quis vivente, 31. q. 1.*

Vel conjungitur cum adulterio. 86. Altera pars habetur *c. Super hoc, & c. Significasti, De eo qui duxit in matrim.* &c. Et quidem in tali casu, quando adulterium jungitur uxoricidio, sufficit ad istud Impedimentum incurrendum, quod alterutra pars, nimirum vel adulter, vel adultera fuerit machinata in mortem conjugis, effectu tamen secuto; si ve deinde fidem dederint, quod conjugem defunctam velint invicem nubere, si ve non. Patet hoc ex *cit. c. Super hoc, eod. ibi: Si adultera est in mortem uxoris aliquid machinata, si ve fidem dederit, si ve non, quod ea defuncta hanc esset ducturus, secundum Canones ab ejus consortio prohibetur; & haec prohibitio perpetuo servanda est.* Ita videlicet perpetuo, ut nedum impediatur matrimonium contrahendum, sed etiam dirimat jam contractum; prout explicat Abbas ibidem, & sequuntur alij.

Adulteriū, in quibus casibus dirimit Matrimonium? 87. Quantum attinet alterum crimen, tunc adulterium impedit matrimonium contrahendum, ac dirimit contractum inter adulterum & adulteram, quando vel cum adulterio concurrat machinatio in mortem conjugis, ut proximè dictum. Vel quando unà cum adulterio intervenit fidei datio mutua de contrahendo inter se matrimonio post mortem conjugis, *arg. c. Significasti, eod. juncto. c. Relatum, 31. q. 1.* Vel quando contractus matrimonij de facto (nam de jure non valet) cum adultera inicus est, vivente adhuc priore conjugem; prout liquet ex *c. Significavit, & c. Ex litterarum, De eo qui duxit in matrimonium & c.* Verum pro clariori dictorum intelligentia,

Quatuor conditiones ut uxoricidium dirimit matrimonium? 88. Quæritur I. Quæ conditiones requirantur ad hoc, ut crimen uxoricidij inducat dictum impedimentum? Resp. Quatuor ad hoc debere concurrere. I. Ut unus conjugum verè, physicè, vel moraliter, extiterit causa necis consorti illatæ. Et hinc sola rati habitio ejus non sufficit: nam hæc non est causa occisionis, neque influit in eam, sed hanc supponit. Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 78. n. 6.* Herincx *disp. 6. n. 73.* Bonacina, & alij.

89. II.

89. II. Ut vel occasione conjugis accedat adulterium, licet non interveniat mutua conspiratio; vel si adulterium desit, ambo, qui contrahere volunt, conspirarint in necem alterius conjugis. II.

90. III. Ut mors realiter sequatur, & ex vi actionis illatum: nam in materia poenali, & odiosa, verba cum effectu accipienda sunt, c. *Hec autem verba. de poenit. dist. 1.* Unde si machinatio in mortem conjugis caruit effectu, vel mors ejusdem aliunde consequatur, v. g. ex incuria Medici, vel Chyrurgi, non confurgit illud Impedimentum. III.

91. IV. Ut vir & femina ad finem contrahendi machinentur, atque inferant mortem: etsi enim haec conditio nullo claro textu habeatur expressa, colligitur tamen tum ex c. *Si quis vivente. 31. q. 1.* Tum ex fine hujus impedimenti, quod indutum fuit, ne conjunx conjugem occidere praesumat, ut soluto priori matrimonio possit matrimonium inire cum alia persona, quam deamat. Sanchez cit. *disp. 88. n. 13.* Bonacina, Herincx, Matrius, Sannig, & alij; quamvis non desint, qui negant, hanc conditionem requiri. IV.

92. Quæritur II. Utrum ad incurrendum hoc impedimentum requiratur, ut occisio sit uxoris; ac proinde illud non confurgat, si uxor virum suum occidat ad contrahendum cum adultero? Affirmant nonnulli, eò quòd cit. c. *Significasti. De eo, qui duxit in matrim. &c. de solo uxoricidio, seu machinatione in mortem uxoris, fiat mentio.* Dicendum tamen est cum Sanchez *lib. 7. disp. 78. n. 8.* & communi aliorum, hoc impedimentum confurgere etiam, si uxor virum occidat, arg. c. *Laudabilem. de Convers. infidel.* ubi dicitur, hoc impedimentum contraxisse mulieres, quæ viros suos occiderunt. Concordat c. *Si quis vivente. 31. q. 1.* ibi: *Nisi forte vir. aut mulier, virum qui mortuus fuerat, occidisse notetur.* Accedit, quòd de correlativis idem sit judicium; ut notat Layman c. *Translato. num. 5. & 6. de Constitution.* An hoc impedimentum oriatur, si uxor occidat virum?

93. Quæritur III. Quæ conditiones requirantur ad hoc, ut crimen adulterij inducat Impedimentum dirimens? Resp. Si adulterium contingat absque machinatione in mortem conjugis, requiri sequentia. I. Ut cum adulterio interveniat promissio de incedendo matrimonio post mortem conjugis, vel contractus ejus de presenti: quamvis nihil referat, sive talis mutua fidei datio praecesserit adulterium, sive hoc illam antecesserit, dummodo concurrant ambo durante priori matrimonio. II. Ut promissio Quæ requirantur, ut adulterium dirimat matrimonium?

fio

fitio illa sic facta serio: ficta enim promissio non sufficit, cum revera nulla sit. III. Ut copula fuerit perfecta, siue sufficiens ad generationem; nam sola pollutio, aut emissio seminis extra vas, non sufficit: siquidem materia ista est poenalis, ac proinde requirit adulterium perfectum. IV. Ut utraque pars formale adulterium commiserit: unde si adultera ignorat, comparem esse matrimonio ligatam, huiusmodi impedimentum non incurritur. Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 79.* Herincx, Sannig, & alij.

§. X.

De Impedimento Cognationis, tum Carnalis, tum Spiritualis, ac Legalis.

- Cognatio carnalis, quid? 94. **C**ognatio Carnalis, est conjunctio personarum ex eo procedens, quod una per carnalem propagationem descendat ab altera, vel ambæ ab eadem tertia. Et dicitur alio nomine *Consanguinitas*, quasi *sanguinis unitas*, à *ly con* & *sanguine*: eò quod ejusmodi personæ descendant ab uno communi sanguine.
- Stipes, Linea consanguinitatis, quid? 95. Cæterum persona, à qua plures carnali propagatione descendunt, vocatur *Stipes*. Deinde *Linea consanguinitatis* aliud non est, quam ordo, siue collectio personarum inter se consanguinitate junctarum. Et hæc postmodum dividitur in *Lineam rectam*, & *Lineam transversalem* seu *collateralem*.
- Linea recta, Descendens, & Ascendens; & 96. *Linea recta* consanguinitatis est ordo personarum consanguinitate junctarum, quarum una descendit ab altera. Et hæc subdividitur in *Lineam descendantem*, quæ est à persona propagante ad propagatam, v. g. à patre ad filium, ac nepotes suos: & *in Ascendentem*, quæ est vicissim à persona propagata ad propagantem, v. g. à filio ad patrem, à nepote ad Avum, Proavum, Abavum, Atavum, Tritavum, & sic deinceps ascendendo usque ad Adam.
- Linea transversalis seu collateralis, quæ? 97. Porro *Linea transversalis*, seu *collateralis consanguinitatis*, est ordo, seu collectio personarum sanguine junctarum, quarum una non descendit ab altera, sed ambæ ab eadem tertia: ut frater & soror ab eodem patre, duo patruels ab eodem Avo, &c.
98. Ul-

98. Ulteriùs in hisce Lineis dantur diversi Gradus consanguinitatis : ubi per *Gradum consanguinitatis*, intelligitur determinata propinquitat personæ ad personam secundum consanguinitatem. Gradus consanguinitatis, quid ?

99. Quamvis autem olim Consanguinitas in Linea transversali usque ad septimum gradum impediverit matrimonium contrahendum, & contractum irritaverit ; ut constat ex *c. De affinitate. & c. Nullum. & c. Progeniem. 35. c. 3.* cum concordantijs. Postmodum tamen hæc prohibitio modificata fuit, atque reducta usque ad quartum Gradum consanguinitatis inclusivè ; uti habetur *c. Non debet. de Consanguinit. & affinit.* Quousque olim impediverit. & defectò impediatur matrimonium?

100. Ut autem faciliùs intelligatur, inter quas personas defectò Consanguinitas impediatur matrimonium contrahendum, ac dirimat contractum, ponitur in Jure Canonico post Librum VI. Decretalium, *Arbor Consanguinitatis* in hunc modum.

Hic inseratur Arbor Consanguinitatis.

101. Pro hujus Arboris intelligentia sciendum est, quòd ad investigandum inter duas personas consanguinitatis gradum, semper alterutra ponatur in cellula illa vacua, quæ habetur circa medium ; & postmodum investigetur altera persona, utrum ad unam cæterarum cellularum pertineat, nec ne. Siquidem persona illa, quæ ponitur in cellula vacua (quam claritatis gratiâ placet appellare *Petrucium*) cum omnibus illis personis, quæ cernuntur in hac Arbore, habet Impedimentum consanguinitatis defectò dirimens matrimonium, & cum nulla alia, quæ non reperitur in hac Arbore : dummodò excipias Lineam rectam, in qua est impedimentum dirimens etiam ascendendo usque ad Adamum, ut infra n. 107. dicitur. Modus intelligendi Arborem Consanguinitatis.

102. Cæterum ad magis cognoscendam distantiam Graduum consanguinitatis, à Glossa ad dictam Arborem consanguinitatis, & Theologis communiter, ponuntur tres Regule, quarum prima deseruit pro Linea recta, reliquæ duæ pro Linea collateralis, seu transversali. Regulæ tres ad cognoscendam distantiam Graduum consanguinitatis.

103. I. Regula pro Linea recta, Hæc est : *Ascendentium & descendentium, quot sunt persona, de quibus queritur, computatis intermedijs unâ demptâ, tot sunt gradus inter eas.* Si igitur vis scire, quantum distet Abavus a Petrucio, utroque computato ac intermedijs, inveniuntur quinque personæ : deme unam, utpote Supi-

Eeeeeee tem,

tem, & quatuor sunt gradus, qui etiam per appositum in Arbore consanguinitatis numerum indicantur. Et idem fit in alijs.

104. II. Regula pro Linea collateralis æquali, hæc est: *Collateralium in linea aequali, quoto gradu quis distat à communi stipite, toto gradu distat inter se.* secundum computationem Juris Canonici. Sic v. g. Petrucius & Pronepos Propatru sui, cum æqualiter distent quatuor gradibus ab Abavo, qui est utriusque Stipes, etiam inter se distant quatuor gradibus; uti denotat numerus Latinus appositus à parte superiori cellula.

II. Pro Linea collateralis æquali.

105. III. Regula pro Linea collateralis inæquali, hæc est: *Collateralium in linea inæquali, quoto gradu remotior distat à communi stipite, toto distat inter se.* Sic Petrucius, & Neptis fratris sui, distant inter se tribus gradibus: nam quamvis à Patre suo, qui est Stipes utriusque, Petrucius solum uno gradu distat, tamen Neptis fratris sui distat ab hoc Stipite tribus gradibus: adeoque inter ipsam & Petrucium erunt tres gradus consanguinitatis, secundum Canones; prout designat superior cellula numerus in Arbore Consanguinitatis appositus.

III. Pro Linea collateralis inæquali.

106. Dicitur, secundum Canones. Nam dictæ tres Regulae solum valent secundum computationem Juris Canonici in ordine ad investigandum Impedimenta matrimonii: ceterum secundum Leges Civiles, quæ pro fine habent distributionem hæreditatis inter amicos defunctorum, aliter computantur Gradus consanguinitatis. Siquidem secundum Jus Civile, sive in Linea recta, sive in collateralis, quot sunt personæ, de quibus queritur, computatis intermedijs, unâ demptâ, tot sunt gradus inter eas. Hinc inter Petrucium ac Pronepotem Propatru sui, secundum Jus Civile, sunt octo gradus, quamvis secundum Canones sint solum quatuor; prout hanc distantiam graduum secundum computationem Juris Civilis denotat numerus inferior, in præallegata Arbore Consanguinitatis cipharis Germanicis expressus: ubi distantiam graduum consanguinitatis secundum Jus Canonicum denotat numerus superior, sive Latinus.

Hæc Regulae procedunt secundum Canones: quid de Jure Civili?

107. Quæres autem, quo jure gradus consanguinitatis dirimant matrimonium? Resp. I. Certum est, in primo gradu Lineæ rectæ, id est, inter parentes & liberos, jure naturæ dirimi matrimonium. Hinc non solum omnes Gentes bene instructæ ex naturali lumine hujusmodi nuptias deestatae sunt; sed etiam Adamus, afflatu Spiritus sancti, exclusit parentes à coniugijs liberorum, Genes. 2. dicens: *Propter hoc relinquet homo patrem suum,*

In primo gradu consanguinitatis Lineæ rectæ dirimitur matrimonium jure naturæ.

Quid de alijs gradibus Lineæ rectæ ?
 & matrem, & adhaerebit uxori suæ. Quinimò Doctor Subtilis in 4. dist. 40. §. De secundo. & plurimi alij, extendunt hanc prohibitionem, ac irrationem matrimonij Jure naturæ, ad quemcunque gradum Lineæ rectæ in infinitum, aded, ut si hodie viveret Adam, non posset cum aliqua, præter solam Hevam, matrimonium contrahere: siquidem omnes ascendentes habent rationem principij, ac genitoris respectu descendentium. Sunt quidem nonnulli contrarium tenentes: sed eorum sententia, ob brevitatem vitæ humanæ, in praxi locum habere non videtur.

Quid de secundo, & ulteriori gradu Lineæ collateralis?
 108. Resp. II. Consanguinitas in secundo, tertio, & ulteriori gradu Lineæ collateralis, Jure duntaxat Ecclesiastico dirimit matrimonium. Ita certa, & communis. Hinc c. Gaudeamus. de Divortijs, decisum habetur, quòd Infideles in secundo, vel ulteriori gradu conjuncti, cum constitutionibus Canonicis non arctentur, matrimonialiter copulari liberè possint, neque separandi sint, si postmodum ad Fidem convertantur. Insuper Concilium Trident. Sess. 24. cap. 5. de Reform. matr. concedit inter magnos Principes, & ob publicam causam, in secundo consanguinitatis gradu dispensari posse: & consequenter is Jure naturæ non impedit matrimonium, cum in eo Pontifex dispensare non valeat.

In primo hujus gradu dirimitur matrimonium Jure naturæ.
 109. Resp. III. In solo primo gradu consanguinitatis Lineæ collateralis, nempe inter fratres & sorores, est interdictum, ac irritum Jure naturæ matrimonium. Ita innuit Scorus in 4. dist. 40. q. un. dum solvit rationes oppositæ sententiæ; Sanchez lib. 7. de Marr. disp. 52. num. 11. & alij. Ratio est: quia inter fratres & sorores est innatus quidam pudor, ac naturalis reverentia, cui valdè adversatur actus conjugalis. Et hinc omnes Nationes benè instructæ, solo lumine naturali ductæ, ab hujusmodi matrimonijs abstinent, & quæstalia quondam permittebant, reputabantur barbaræ.

Solvitur instantia de Cain.
 110. Nec obstat, quòd Cain ab initio Mundi duxerit suam sororem. Resp. enim cum Doctore nostro loc. cit. illud fuisse necessitatis à principio Mundi; quia non erant aliæ fæminæ, nisi sorores.

Sarai, quomodo fuerit soror Abraham?
 111. Quòd si urgeas. Multiplicato jam genere humano Abraham, vir Sanctissimus, duxit Sarai sororem suam; prout ipsemet fatetur Gen. 20. de Sarai dicens: Verè soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meæ. Resp. hoc dici, quia Sarai fuerat
 con-

confanguinea Abrahamæ : nam, ut inquit D. Augustinus, relatus
6. *Quæritur*, 22. q. 3. Sarai Abrahamæ soror dicitur, quia filia fratris e-
rat, id est, genita ex Aran fratre suo. Siquidem in S. Scriptura
etiam Contanguinei dicuntur quandoque Fratres, & Sorores;
juxta quod nonnulli ad Christum dixerunt, Marci cap. 3. *Ecce*
mater tua & fratres tui (id est confanguinei) *foris quarunt te*. Et
Tobias junior vocat Saram conjugem, sororem suam, *Tob. cap.*
8. quæ tamen fuit solum confanguinea ipsius, uti patet ex *capite 7.*
Quinimò observat D. Thomas *part. 3. q. 28. art. 3. ad 5.* quòd in S.
Scriptura dicantur Fratres quatuor modis, videlicet natura, gen-
te, cognatione & affectu.

Confanguinei quando-
que dicun-
tur Fratres,
& Sorores.

Fratres di-
cuntur qua-
tuor modis.

De Cognatione Spirituali.

112. **C**ognatio Spiritualis, prout est Impedimentum dirimens
matrimonij, est vinculum contractum ex dispen-
satione Sacramenti Baptismi, & Confirmationis. Et
notanter tantummodò hæc duo Sacramenta exprimuntur;
quia, ut dicitur *cap. Quamvis de Cognat. spirit.* ex datione alio-
rum Sacramentorum, præter Baptismum & Confirmationem,
Cognatio Spiritualis nequaquam oritur, quæ matrimonium im-
pediat, aut dissolvat.

Cognatio
Spiritualis,
quæ ?

113. Licet verò olim Cognatio Spiritualis ad plures perso-
nas fuerit extensa, defactò tamen propter novam Constitutio-
nem Concilij Trid. *Sess. 24. de Reform. matr. cap. 2.* ea ex Sacra-
mento Baptismi solum oritur inter baptizantem & baptizatum;
baptizatique patrem & matrem; & rursus inter tenentem ac
baptizatum, baptizatque patrem & matrem, & inter nullas
alias personas. Porro Tenens alio nomine dicitur *Patrinus*, vel
Matrina.

Ad quas
personas
extendatur
ex Sacra-
mento Ba-
ptismi?

114. Similiter ex Sacramento Confirmationis solum ori-
tur Cognatio Spiritualis inter confirmantem & confirmatum,
confirmatque patrem & matrem; ac inter tenentem & confir-
matum, confirmatque patrem & matrem, & inter nullas alias
personas. Ita Concilium Trid. *loc. cit.*

Et Confir-
mationis ?

De Cognatione Legali.

115. **Q**uantum attinet ad Cognationem Legalem, ea ori-
tur inter certas personas ex adoptione alicujus in fi-
lium, vel filiam; quæ tamen defactò rarius accidit. quid?
Et quidem ex ista Cognatione Legali contrahitur Impedimen-
tum.

Cognatio
Legalis,
quid?

Eccesse 3.

tum.

Et inter
quas perso-
nas inducat
impedimē-
tum diri-
mens ma-
trimonium?

tum dirimens matrimonium inter sequentes personas. I. Inter adoptantem & adoptatum, hujusque filios & filias. II. Inter adoptantem, & uxorem adoptati; & vicissim inter adoptatum, uxoremque adoptantis. III. Inter personam adoptatam ac prolem naturalem adoptantis, datur impedimentum dirimens matrimonium, quamdiu durat adoptatio: quod si cesseret adoptatio, etiam cessat impedimentum hoc inter personam adoptatam, ac prolem adoptantis. Sanchez lib. 7. de Matr. disp. 83. & alij; atque desumitur ex c. Ita diligere. 30. q. 1. cum concordantijs.

§. XI.

De Impedimento Affinitatis.

Affinitas,
quid?

Ejus olim
etiam fuerunt
genera.

116. **A**ffinitas bene definitur à Doctore Subtili in 4. dist. 41. q. 1m. quod sit vinculum quoddam personæ ad personam, ex copula carnali cum persona alteri consanguinea contractum. Porro antiquitus tria fuerunt genera Affinitatis, de quibus fit mentio in c. Non debet. de Consang. & affinit. atque amplius declarantur per Glossam, quæ habetur c. Primo gradu. 35. q. 5. in Arbore Affinitatis. §. Genus affinitatis, ubi ait: Si is, qui est mihi conjunctus in secundo gradu consanguinitatis, cognoscit mulierem, illa est mihi conjuncta in secundo gradu affinitatis, & primo genere: Si alius eam lem cognoscit, ille (juxta jura antiqua) attinet mihi secundo genere affinitatis, & secundo gradu: Si iste aliam adhuc mulierem cognoscit, illa attinet mihi tertio genere affinitatis, & secundo gradu. Quia tamen defacto videretur primum duntaxat genus Affinitatis (nam secundum, & tertium Affinitatis genus, ob magnas inde subortas difficultates, sublatum fuit in Concilio Generali, sive Lateranensi, celebrato sub Innocentio III. prout habetur cit. c. Non debet. de Consang. & affinit.) hinc impræsentiarum sermo erit de solo primo genere Affinitatis.

Unde oria-
tur?

117. Porro hoc vinculum, ac Impedimentum Affinitatis, non solum confurgit ex actu matrimoniali perfecto & completo, per quam vir & femina fiunt una caro, sed etiam ex actu fornicationis perfecto; juxta illud D. Apostoli 1. Corinth. 6. *Anne-
scitis, quoniam qui adheret meretrici, unum corpus efficitur?* Quod ut melius intelligatur, fit

Et inter
quas perso-
nas?

118. CONCL. I. Affinitas oritur solum inter virum, & consanguineos mulieris à se carnaliter cognitæ; ac econtrà inter hanc

hanc mulierem, & consanguineos illius viri: nulla verò oritur affinitas inter consanguineos viri, & consanguineos mulieris. Ita communis; & habetur clarè c. Quod super his, de Consang. & affinit.

119. Unde sequitur, atque habetur cit. c. Quod super his. eod. Corollarium notabile.
 Quòd pater & filius ex una parte, possint contrahere matrimonium cum matre & filia ex altera parte: item possunt duo fratres contrahere cum duabus sororibus. Econtrà verò vir, mortuà suà conjugē, nullam potest ducere ex consanguineis suæ conjugis defunctæ intra gradus à Jure prohibitos: nam Impedimentum Affinitatis est perpetuum, nec tollitur per mortem conjugis.

120. CONCL. II. Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus Consanguinitatis, ita, ut quotò gradu consanguinitatis est quis conjunctus personæ carnaliter cognitæ, totò gradu affinitatis is sit conjunctus alteri personæ, quæ eam cognovit; & econversò. Ita communis. Hinc Petrus fit affinis omnibus consanguineis Annæ à se carnaliter cognitæ, & quidem in eodem gradu affinitatis, in quo consanguinei Annæ sunt huic consanguinitate juncti; & econtrà Anna fit affinis omnibus consanguineis Petri in eodem gradu affinitatis, in quo hi sunt Petro consanguinitate juncti. Unde facile hoc intelligi poterit ex Arbore consanguinitatis suprà appositâ, si ambæ personæ carnaliter cognitæ, ac proin factæ una caro, ponantur in cellula vacua, & postmodum una pars investiget consanguineos alterius partis una cum gradu consanguinitatis, & econtrà.

121. CONCL. III. Affinitas dirimit matrimonium, sive oriatur ex copula licita seu conjugali, sive ex illicita seu fornicaria: cum hoc tamen discrimine, quòd affinitas orta ex actu conjugali, seu licito, sit impedimentum matrimonij usque ad quartum gradum inclusivè; orta verò ex actu fornicario, seu illicito, defactò sit impedimentum dirimens matrimonij tantum usque ad secundum gradum affinitatis inclusivè. Ita communis. Et quidem prima pars habetur clarissimè c. Non debet. de Consang. & affinit. Altera verò pars, loquens de Impedimento affinitatis ex fornicatione contractæ, patet ex Concilio Trid. Sess. 24. de Reform. matr. c. 4. Verum occasione horum,

122. Quæres, quo jure affinitas oriatur, & dirimat matrimonium? Ubi sciendum, quòd aliud sit, quærere, an affinitas oriatur Jure naturali, sive sit vinculum naturale; & aliud, an Jure naturæ dirimat matrimonium: nam etiam consanguinitas in secundo, vel ulterioribus gradibus, consurgit Jure naturæ, nec

Gradus Affinitatis mensurantur juxta gradus consanguinitatis, quomodo?

Affinitas, in quo gradu dirimat matrimonium?

Et quo jure?

nec tamen Jure naturæ dirimit matrimonium. Unde Infidelis validè contrahit matrimonium in secundo consanguinitatis gradu; sed si id iniret post susceptum Baptismum, invalidè contraheret, non obitante, quòd consanguinei jam ante conversionem ejus nati fuissent. Hoc prænotato,

Affinitas ex
copula con-
jugali, est
vinculum
naturale.
123. Resp. I. Affinitas ex copula conjugali, est vinculum naturale, atque oritur ex Jure naturæ, & non mero Jure Ecclesiastico. Ita Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 66. num. 4. & alij communiter. Probatum hoc ex illo Protoparèntis nostri, Genes. cap. 2. *Et erunt duo in carne una.* Atqui, ut infert S. Gregorius Papa, relatus c. Fraternitatis. 35. q. 10. *Si una caro sunt, quomodo potest aliquis eorum propinquus pertinere uni, nisi pertineat alteri? Hoc minime posse fieri credendum est.* Accedit sensus communis, & praxis omnium Nationum, quæ idcirco, ad indicandum istud naturale vinculum Affinitatis, utuntur proprijs nominibus, ut *Socer, Soorus, Gener, Nurus, Viricus, Noverca, Privignus, Privigna, &c.*

An in Linea
collaterali
Jure naturæ
dirimat ma-
trimonium?
124. Resp. II. Nullus gradus Affinitatis in Linea collaterali, Jure naturæ dirimit matrimonium; quamvis aliquam præferat indecentiam naturalem, nisi justâ causâ cohonestetur. Ita desumitur ex cap. ult. de Divortijs, ubi ex dispensatione Ecclesiæ permittitur, ut conversi ad Fidem Catholicam matrimonijs contractis cum relictis fratrum utantur. Accedit, quòd Jacob Patriarcha Sanctissimus duxerit Rachel, & Liam, sorores, Genes. 29. Et Lex Mosaica, Deuter. 27. jussit, ut frater duceret uxorem fratris sine liberis defuncti, ei que suscitaret semen. Atqui hæc omnia fieri nequirent, si affinitas in primo gradu Lineæ collateralis Jure naturæ dirimeret matrimonium; ergo non sic dirimit.

Vel saltem
in Linea re-
cta?
125. Resp. III. An Affinitas in Linea recta dirimat matrimonium Jure naturæ; variant Doctores. Et quidem Sanchez loc. cit. num. 7. cum multis alijs, negativè respondet. Verùm sententia affirmativa videtur tenenda: tum quia 1. Corinth. 5. Apostolus hoc, quòd uxorem patris sui aliquis habeat, appellat fornicationem, qualis nec inter Gentes auditur. Tum quia can. Si vir. 35. q. 3. ex S. Augustino refertur: *Si vir & uxor non jam duo, sed una caro sunt, non aliter est nurus reputanda, quam filia.*

Atqui inter filiam Jure naturæ irritum est matrimonium; ergo.

¶ (o) ¶

S. XII. De

§. XII.

De Impedimento Justitiæ publicæ Honestatis.

126. **P**er *Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis*, intelligitur Impedimentum Jure Ecclesiastico dirimens matrimonium, ex sponsalibus proveniens. Et dicitur *publica Honestas*: quia ob naturalem quandam honestatem id ab Ecclesia introductum fuit, eò quòd per sponsalia, siye de futuro, siye de præsentì (hoc est, matrimonio rato nondum consummato) jam oriatur conjunctio animorum; ac proinde honestum sit, ut consanguineis unius sponsi interdicator matrimonium cum altero sponso.

Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis, quid?

127. Et quidem Jure antiquo extendebatur hoc Impedimentum ad consanguineos sponsi respectu sponsæ, & vicissim ad consanguineos sponsæ respectu sponsi, usque ad quartum gradum, *arg. c. Sponsam. de Sponsalib.* Simulque oriebatur ex quibusvis sponsalibus puris, & certis, etiam si fuissent invalida, dummodò non essent invalida ex defectu consensûs; prout habetur *cap. un. de Sponsalib. in 6.*

Ad quos gradus olim extendebatur?

128. Verùm rigor iste Juris antiqui, ob plurimos emergentes casus, atque difficultates, novissimè correctus, atque temperatus est in Concilio Trid. *Sess. 24. c. 3. de Reform. matr.* ubi sic statuitur: *Justitiæ publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, Sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispensatione observari.* Hæc Concilium.

Et ad quos defectus?

129. Sequitur proinde, quòd si Titius contrahat validè sponsalia de futuro cum Bertha, habente plures sorores, dissolutis illis sponsalibus siye mutuo consensu (nam per hunc non tollitur dictum Impedimentum, prout declaravit Sac. Congregatio Concilii, die 6. Julij, 1658. ac refert Fagnanus *c. Ad audientiam, num. 29. de Sponsalib.* quidquid olim nonnulli in contrarium docuerint) siye etiam per mortem Berthæ, non possit Titius ullam è sororibus Berthæ ducere in uxorem: quia obstat Impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis.

Corollarium notabile.

130. Quòd si postea Titius actu consummato carnaliter cognoscat unam è sororibus dictæ Berthæ, tunc neutram earum habere poterit in uxorem: non Bertham, ob impedimentum

Aliud Corollarium.

FFFFF

con-

contractæ Affinitatis: non ejus sororem, ob impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis. Si verò fornicatio ejusmodi accidisset ante sponsalia cum Berthâ celebrata, posset Titius illam ducere, quam carnaliter cognovit: nam sponsalia cum Bertha forent de jure invalida, ob impedimentum contractæ Affinitatis; sicque, juxta novum Decretum Concilij Trid. non inducerent impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis.

§. XIII.

De Præsentia Parochi, ac duorum Testium.

Ratio Ordinis. 131.

Absolutis illis Impedimentis, quæ vel Jure naturali, vel saltem Jure Ecclesiastico antiquo annullant matrimonium, superest, ut explicentur duo impedimenta jure novissimo Concilij Tridentini adjecta, & continentur versiculis illis num. 49. relatis.

Si Parochi, aut duplicis desit presentia Testis.

Raptave sit mulier, nec parvi reddita ruce.

Porro Matrimonium illud, in quo deest præsentia Parochi, aut duorum Testium, defactò communiter appellatur *Matrimonium clandestinum*: quamvis olim etiam illud dicebatur Matrimonium clandestinum, quod fiebat non præmissis denunciationibus; uti patet ex c. *Cum inhibito. de Clandestina Desponsat.* Ibi siquidem in Concilio Generali (scilicet Lateranensi, sub Innocentio III. celebrato) statutum fuit sub gravibus poenis ibidem expressis, ut cum matrimonia fuerint celebranda, ea in Ecclesijs per Presbyteros publicè proponantur, sive denuncientur, competentis termino præfixo: ut infra illum, qui voluerit, & valuerit, legitimum impedimentum opponat; atque ipsi Presbyteri interim pariter investigent, utrum aliquod impedimentum obstitat.

Denunciations trinx matrimonio celebrando præmittenda.

132. Et hinc saluberrimo Decreto inhærens S. Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim.* ulterius decrevit, ut imposterum, antequàm matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus Festivis in Ecclesia inter Messarum solemnias publicè denunciatur, inter quos matrimonium sit contrahendum. Nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ Denunciations remittantur; quod ipsius prudentia, & judicio Sancta Synodus relinquit. Quinimò, ut pia Sanctæ Matris Ecclesiæ intentio, in dictis Generalibus Con-

Concilijs abundè manifestata, perfectiùs adimpleatur, solent Ritua-
 lialia Diocesana exigere, ut si vir & mulier, inter quos matri-
 monium est celebrandum, diversæ sint Parochiæ, in utraque Pa-
 rochia fiant ternæ illæ Denunciations: adjectis insuper optimis
 cautelis, in praxi meritò observandis, quas in proprio singula-
 rum Diocesium Rituali videre licebit. Cæterùm impræsentia-
 rum per *Matrimonia clandestina* intelliguntur illa, in quibus deest
 præsentia Parochi, & duorum Testium, jure novissimo Concilij
 Tridentini ad valorem matrimonij requisita, ut mox ampliùs
 dicetur.

133. Et quidem ejusmodi Matrimonia clandestina justissi-
 mis de causis Sancta DEI Ecclesia semper detestata fuit, atque
 prohibuit: nihilominùs tamen eadem, libero contrahentium
 consensu facta, ante Decretum Concilij Tridentini mox allegan-
 dum, rata, & valida fuerunt. Quia verò solæ prohibitiones
 Matrimonij clandestini propter hominum inobedientiam jam
 non proderant, & gravia peccata ac mala, per auctoritatem Ec-
 clesiæ ampliùs irremediabilia, ex ejusmodi matrimonijs orie-
 bantur, dum quidam priore uxore, cum qua clam contraxerant,
 relicta, postea cum alia palàm contrahebant; sicque in statu
 damnationis, ac perpetuo adulterio remanserant; imò & lite
 desuper mota per sententiam Ecclesiæ, cui de priori matrimo-
 nio constare non poterat, remanere compellebantur: huic ma-
 lo Sancta Mater Ecclesia haud ampliùs efficacè remedium adhi-
 bere potuit, nisi ejusmodi clandestina Matrimonia profus irritan-
 do, & cassando.

Matrimonia
 clandestina
 olim valida,
 sed illicita,
 Malaq; ir-
 remediabi-
 lia ex ipso
 orta.

134. Quare Concilium Trident. Sess. 24. c. 1. de Reform. ma-
 trim. inter alia providè sic decrevit: *Qui aliter, quam presente Paro-*
cho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus
vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos Sancta Synodus
ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit: & hujusmodi contractus irri-
tos & nullos esse decernit, prout eos presenti decreto irritos facit, & annul-
lat. Hæc Concilium, varias poenas in transgressores statuens, Quo tem-
 & infra subjungens: *Decernit insuper, ut hujusmodi Decretum in*
unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die
primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandus. Occasione
 quorum, obligare in-
 cipiat?

135. Quæritur I. Quomodo Ecclesia potuerit irritare ma-
 trimonium contractum clandestinè, hoc est, sine Parocho, & Te-
 stibus? potuerit ir-

fffff 2

titare ma-
trimonium
clandestini-
um, etiam
ut Sacra-
mentum?

stibus? Resp. cum Pirhing *tit. de Clandestina desponsat. num. 4.* & alijs, Ecclesiam potuisse irritare, & defacto irritasse tale matrimonium, etiam ut Sacramentum est, non quidem per se ac directe, seu immediate ut Sacramentum; sed per accidens, ac mediate, annullando videlicet ipsum contractum matrimonij humanum, seu civilem, unde consequenter irritum redditur ipsum Sacramentum. Desumitur hoc ex verbis citati Concilij Trident. ibi: *Eos Sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & ejusmodi contractus irritos & nullos esse decernit.* Confirmatur: quia hac ratione etiam invalidum est matrimonium inter consanguineos, vel a persona Ecclesiastica contractum, eò quòd tales personæ sint inhabilitatæ ad sic contrahendum, ipsique contractus auctoritate Ecclesiæ fuerint irritati & annullati.

Qualis præ-
sententia
Parochi
juxta Con-
cilium Tri-
dent. requi-
ratur ad va-
lorem ma-
trimonij?

136. Quæritur II. Qualis præsentia Parochi juxta Concilium Tridentinum requiratur ad valorem matrimonij? Resp. I. Præsentia Parochi in matrimonij necessaria, non tantum requiritur corporea, sed etiam moralis, seu habita cum intelligentia & advertentia actus. Ita Barbosa *part. 2. de offic. & potest. Episc. allegat. 32. num. 78.* Sanchez *lib. 3. de Matrim. disp. 39. num. 1. & communis.* Ratio est: quia non intelligens, nequit dici præsens, *arg. l. Coram. ff. de Verb. signifi. ibi: Coram Titio aliquid facere jusus, non dicitur præsentem eo fecisse, nisi is intelligat.* Atqui Concilium Tridentinum irritavit eorum contractum matrimonialem, qui aliter quàm præsentem Parocho, & duobus vel tribus Testibus matrimonium contrahere attentabunt; ergo requiritur Parochi præsentia, non tantum physica, sed & moralis, sive humana, ita ut intelligat, quid agatur. Unde si Parochus esset ebrius, vel dormiens, non valeret matrimonium coram eo celebratum: nam dicta præsentia ejus exigitur pro forma actus.

An sufficiat
præsentia
Parochi vi-
detenti, aut
inviti & con-
tradicentis?

137. Resp. II. Sufficit tamen hujusmodi præsentia Parochi & Testium, quamvis vi detenti, aut dolose illuc adducti interfint, dummodo probè intelligant verba, & consensum contrahentium: quinimò etiam validum est matrimonium coram Parocho invito, & contradicente contractum, quamvis tunc peccent contrahentes. Ita citati Doctores, & Fagnanus *in cap. Quæsitum. num. 7. de Pœnitent. & remiss.* qui adducit etiam Declarationem Cardinalium ita sentientium. Et merito hoc dicitur: quia Parochus assistens matrimonio, propriè non exercet jurisdictionem, sed ut Testis autorizabilis nudam exhibet præ-

præsentiam, quæ etiam exhibetur ab invito. Fagnanus c. *Quod nobis*, n. 54. de *Clandest. desponsat.*

138. Quæritur III. Cujus Parochi præsentia requiratur ad validitatem matrimonij? Resp. I. Certum est, vi Concilij Tridentini, ubi illud receptum est, requiri præsentiam proprii Parochi contrahentium, vel alterius Sacerdotis, de ipsius, seu Ordinarij licentiâ assistentis; ut patet ex verbis citati Concilij *num. 134. relatis.*

139. Resp. II. Quando sponsus & sponsa sunt diversarum Parochiarum, sufficit assistentiâ alterutrius proprii illorum Parochi, vel licentiâ ab eo alteri Sacerdoti concessâ. Ita Barbosa *loc. cit. num. 98.* cum plurimis alijs, atque decisum à Sac. Congregatione testatur Fagnanus *cit. c. Quod nobis*, n. 33. & *seqq. de Clandest. desponsat.* In praxi tamen observetur ordinatio proprii Ritualis Dioecesani.

140. Quæritur IV. Quot, & quales Testes, præter proprium Parochum, requirantur ad valorem matrimonij jure novo Concilij Tridentini? Resp. I. Certum est, requiri saltem duos aut tres Testes, prout exprimit idem Concilium *loc. cit. ibi: Et duobus vel tribus testibus.* Et quidem hi Testes simul cum Parocho debent adesse, neque sufficit successiva eorum præsentia, prout notat Barbosa *loc. cit. num. 120.* cum alijs. Debent insuper iidem esse præsentés non tantum physicè, sive corpore, sed etiam moraliter, seu cum advertentiâ ac usu rationis, ita ut intelligant, quid agatur; prout in simili *suprà num. 136.* dictum est de præsentia Parochi.

141. Resp. II. Testes quicumque rationis compotes, quamvis impuberes, consanguinei, domestici, Religiosi, faminæ, vel infames, sufficiunt ad valorem matrimonij. Ita Barbosa *loc. cit.* cum alijs. Ratio est: quia Concilium simpliciter requirit duos Testes, neque exigit in ipsis specialem aliquam qualitatem; ergo nulla alia requiritur præter eam, quæ Jure naturæ est necessaria ad testificandum, nempe ut quis sit compos rationis. Accedit, quòd Decretum Concilij Trident. sit correctorium juris communis; ergo non est extendendum, sed quantum patitur verborum proprietate, restringendum; eò præsertim, quòd sit irritans matrimonium, cuius causa est favorabilis, *cap. ult. de Sentent. & re judicat.*

§. XIV.

Solvuntur varia Dubia circa præsentiam Parochi,
ac Testium.

In loco non
recepti Con-
cilij Trid.
validè con-
trahunt in-
cola inter
se, & cum
alijs sine so-
lemnitati-
bus ejusdè.

142.

Quæritur I. Quid sentiendum sit de matrimonio contra-
cto in loco, ubi Concilium Tridentinum in puncto
Reformationis matrimonij non est receptum? Resp.
I. Non tantum à duobus incolis talis loci, sed etiam, si quis è loco
recepti Concilij excurrans ad locum non recepti Concilij, ibidem
contrahat cum incola illius loci non servatâ formâ Decreti Tri-
dentini, validè à talibus ibi contrahitur matrimonium. Ita com-
munis Doctorum. Ratio primæ partis habetur ex verbis Conci-
lij Tridentini *num. 134.* relatis, quibus declaravit, Decretum su-
um non obligare, nisi post triginta dies à publicatione ejus, factâ
in Parochia; & consequenter, ubi talis publicatio non est facta,
valet adhuc matrimonium clandestinum inter incolas illius loci,
sicut olim valuerat. Altera pars probatur ex eo: quia contra-
ctus matrimonialis est individuus; ergo, cum incola illius loci
validè contrahat sine dictis solemnitatibus, etiam vicissim adve-
na cum ipso ibidem contrahens validè contrahit: siquidem con-
tractus matrimonij non potest claudicare, sive valere ex parte u-
nius, & non alterius.

Idein est, si
sponsus &
sponsa illuc
veniant ani-
mo transfe-
rendi domi-
cilium;

143.

Resp. H. Si etiam utraque pars, id est, tam sponsus
quàm sponsa, è loco recepti Concilij emigraverint ad locum non
recepti Concilij ex causa transferendi verum domicilium, & ibi-
dem contrahant, valebit matrimonium sine dictis solemnitati-
bus. Ita rursùm communis. Ratio est: quia tales hoc ipso,
quòd illuc veniant animo figendi verum domicilium, ibidemque
perpetuò manendi, jam fiunt incolæ loci illius, ejusque legibus
obstringuntur; ergo validè contrahunt juxta morem illius loci,
neque amplius astringuntur legibus prioris domicilij, ubi Decre-
tum Tridentinum viget, cum inde recesserint.

Vel ibidem
figendi
quasi domi-
cilium.

144.

Resp. III. Insuper validè contrahitur matrimonium
sine dictis solemnitatibus, si qui sese conferant ad locum non re-
cepti Concilij animo ibidem figendi duntaxat quasi domicilium.
Ita rursùm Doctores communiter. Ratio est: quia Decretum
Tridentinum non obligat in Parochia, in qua non est promulga-
tum: atqui per solam translationem quasi domicilij efficitur
quis Parochianus alicujus loci, ita ut ab Ecclesiæ illius Parocho
possit

possit recipere Sacramenta, arg. o. Significavit. de Parochijs, junctâ Glosâ in Clem. 2. de Privilegijs; ergo. Et sic v. g. matrimonia Christianorum apud Turcas captivorum, vel commercij causâ ibi degentium, sunt valida, quamvis contrahant non servatâ formâ Tridentini, supposito, quod hoc ibi non fuerit promulgatum.

145. Quæritur II. An si incolæ loci, in quo Tridentinum Concilium in puncto Reformationis matrimonij est promulgatum, se conferant ad locum non recepti Tridentini solo animo ibidem sine Parocho & Testibus contrahendi, validè contrahant matrimonium? Ratio dubitandi, & affirmativam tenendi, est: quia ratione contractûs sortitur quis regulariter Forum, ut habetur cap. ult. de Foro competent. & consequenter validè contrahit secundum leges illius loci, v. g. matrimonium sine Parocho & Testibus. Accedit, quod talis videatur uti jure suo: atqui nullus videtur dolo facere, qui suo jure utitur, l. Nullus. ff. de Reg. juris; ergo. Tandem, quamvis hujusmodi intentio mala reddat actum illicitum, non tamen statim sequitur, eum esse invalidum; nam multa fieri prohibentur, quasi facta fuerint, obriunt roboris firmitatem, arg. c. Ad apostolicam. de Regularibus. Et ob has, atque alias hujusmodi rationes, non desunt, qui absolutè censent cum Sanchez lib. 3. de Matr. disp. 18. num. 29. tale matrimonium valere. Nihilominus

146. Resp. I. Præfati incolæ, si cum fraude, ac solo animo sine Parocho & Testibus contrahendi, illuc se transferant, habitationem verò non mutant, invalidè contrahunt matrimonium. Ita à Sac. Congregatione Cardinalium Concilij Trid. Interpretum fuisse responsum, dictamque responsionem ab Urbano VIII. anno 1627. confirmatam, refert Lugo lib. 1. Respons. Moral. Dubio 36. Engel tit. de Clandest. desponsat. n. 20. & Barbosa cap. 21. de Offic. Parochi, n. 93. citans alias Declarationes Sac. Congregationis, & plures Doctores. Ratio est: quia fraus, & dolus, alicui patrocinari non debent, c. Sedes. de Rescriptis. Deinde, cum tales non intendant alibi habitare, censentur Parochiani prioris loci, arg. c. Is qui. de Sepult. in 6. ubi hoc in simili casu decernitur; & consequenter tenentur observare solemnitates Concilij Tridentini, utpote in sua Parochia recepti, & quidem sub nullitate actûs. Adde, quod Concilium Tridentinum tales personas ad sic contrahendum omninò inhabiles reddat; & consequenter, quamdiu manent Parochiani prioris loci, neque mutant habitationem, ubicunque reperiantur, nulliter sic contrahunt: nam inhabilitatio personæ comitatur ipsam personam, sicut umbra corpus.

Quid, si il-
luc pergant
solo animo
contrahendi
sine Parocho
& Testibus?
Rationes
dubitandi.
Non est vali-
dum tale
matrimoni-
um, si habi-
tatio non
mutetur.

Solvuntur rationes in contrarium. 147. Nec urgent rationes in oppositum *num. 145.* allatæ. Nam *cap. ult. de Foro compet.* procedit *regulariter* : fallit autem inter alia, quando persona est inhabilitata ad sic contrahendum. Ad alterum respondet Barbofa ibidem, ly *Nullus videtur* indicare, quòd lex illa loquatur stante dubio : quia tunc juris præsumptione nemo censetur quid in fraudem, sive dolo facere. Ad ultimum dicitur, Regulam illam non semper procedere ; ac præsertim tunc non habere locum, quando aliquid est præceptum tanquam pertinens ad formam actûs.

Valent autē si transferatur domiciliū. 148. Resp. II. Si verò incolæ tales transferant suam habitationem, seu domicilium, eo solo animo, ut ibi absque Parocho & Testibus contrahant, valet matrimonium sic contractum. Ita subditur in citata à Lugone Cardinalium responsione. Ratio est : quia per talem translationem habitationis, censetur quis fieri Parochianus alterius loci in ordine ad Sacramenta recipienda.

Valent matrimonia Hæreticorū, si apud ipsos Tridentini promulgatum. 149. Quæritur III. Quid dicendum de matrimonijs Hæreticorum ? Resp. I. Certum est, matrimonia Hæreticorum esse valida, si in ipsorum Parochia Concilium Tridentinum nunquam fuit promulgatum ; Ratio patet ex verbis Concilij Trid. relatis *num non est n. 134.* utpote, quòd ad obligationem & robur sui Decreti requirit publicationem in unaquaque Parochia faciendam ; simulque addit, ante lapsum triginta dierum à die primæ publicationis in Parochia factæ, dictum Decretum non obligare : & consequenter ibidem Jure antiquo validè contrahitur matrimonium, etiam sine præsentia Parochi, ab incolis illius loci.

Corollarium. 150. Infertur proinde cum Gobat *traët. 9. Theol. Experim. n. 458.* & alijs, quòd valeant pleraque matrimonia Hæreticorum, si aliud non desit, quàm præsentia Parochi. Etenim in plerisque Parochijs, omni ex parte hæreticis, non fuit ulla facta publicatio illius Decreti : quia pleraque illa loca jam defecerant ab Ecclesia, & Romano Pontifice, priusquàm lucem aspiceret illa Constitutio Tridentina.

Quid juris, si Catholici & Hæretici eodem Templo utantur ? Sententia stans pro valore matrimonij. 151. Resp. II. Utrùm in locis & Parochijs, in quibus inter Catholicos & Hæreticos, eodem Templo utentes, datur *Simultaneum* (ut vocant) estque à Catholicis promulgatum, atque receptum Decretum Concilij Tridentini, validè contrahant matrimonium Hæretici coram suo Pseudo-Pastore, variant Theologi. Et quidem valere hujusmodi matrimonia, sustinent Tannerus *tom. 4. disp. 8. q. 3. n. 122.* Layman *lib. 5. traët. 10. part. 2. cap. 4. n. 7.* Dicastillo, & alij. Tum quia *error communis jus tribuit*, arg. *l. Bar-*

1. Barbarius. ff. de Offic. Prætoris. Tum quia ad validitatem matrimonijuxta formam Concilij Tridentini sufficit assistentia Parochi, etiam putativi. Tum tandem, quia in dicto casu videntur quoad effectum esse duæ Parochiæ, una Catholicorum sub proprio Parocho Catholico viventium: altera hæreticorum, in qua non fuit promulgatum, neque receptum Decretum Concilij Tridentini.

Econtra sententiam negativam tenent multi alij Doctores. Siquidem certum est, Hæreticos, velint, nolint, legibus Ecclesiasticis de jure obligari, quamvis defactò resistant. Deinde, ut taceantur aliæ rationes, Sac. Congregatio Concilij, prout refert Gobat. loc. cit. n. 464. Nuntio Apollolico in Belgio respondit, Hæreticos quoque, ubi Decretum cap. 1. Concilij Trid. est publicatum, teneri talem formam observare; & propterea etiam ipsorum matrimonia, absq; forma Concilij, quamvis coram Ministro hæretico, vel Magistratu loci contracta, nulla atque irrita esse.

Sententia negativa.

152. Pro coronide hujus materiæ de præsentia Parochi, & Testium, restat notandum pro illis locis, seu Parochijs, in quibus Decretum Concilij Trid. Sess. 24. cap. 1. de Ref. matr. aliquando fuit receptum, & publicatum, postea verò per potentiam Hæreticorum, aliorumve Infidelium, expulsis Catholicis Sacerdotibus amplius observari non potest. Tunc enim, quando talis locus, seu Parochia Episcopo, & Parocho caret, aut saltem uterque horum, nullo constituto Vicario, ob metum Hæreticorum latet, ita ut tutò adiri non possit, si alius Parochus, vel Sacerdos in loco propinquo existat, coram isto, & testibus contrahatur Matrimonium. Quòd si etiam hoc commodè fieri nequeat, cõtrahatur coram duobus testibus, & si fieri potest, coram Notario, servatis cæteroquin de jure servandis; sicque validum erit Matrimonium. Et ita respondiße Summum Pontificem ad relationem Sac. Congregationis Concilij, refert Fagnanus in c. Si Clericus. n. 58. de Foro compet. & concordat Declaratio ejusdem Sac. Congregationis, de die 19. Januarij. 1005. cujus verba allegat Diana part. 1. tract. 6. resolut. 1.

quid, si Parochus, metu Infidelium absit, vel lateat?

§. XV.

De Impedimento Raptus.

153. **P**ER Raptum hoc loco intelligitur violenta puellæ extractio è domo parentum, & potestate, in ordine ad matrimonium contrahendum. Dicitur, violenta puellæ extractio; quia ad Raptum requiritur violentia, vel physica per manuum

Raptus, quid?

G g g g g g g

num

num injectionem, vel saltem moralis per minas, aut metum gravem illata: unde non sufficiunt solæ blanditiæ, vel preces, quibus puella educitur è domo paterna. Et additur, *ad matrimonium contrahendum*: quia si ob alium finem quis violenter abduceret puellam, non fieret talis Raptus, qui est impedimentum dirimens matrimonium inter raptorem & raptam.

Raptus est impedimentum dirimens matrimonij.

154. Porrò Raptus sic commissus non solum tunc est impedimentum dirimens matrimonij inter raptorem & raptam, quando puella per vim abducta reverà non consentit in matrimonium (sic enim Jure naturæ matrimonium foret nullum, defectu consensûs ad ejus valorem necessariò requisiti) sed etiam tunc, quando puella postmodum quidem verè ac liberè consentit, adhuc tamen manet in potestate raptoris. Ratio est: quia novissimè in Concilio Tridentino *Sess. 24. cap. 6. de Reform. matrim.* decretum fuit, inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris permanferit, nullum posse consistere matrimonium.

Et quamdiu?

155. Dicitur notanter, *quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit*. Nam si post raptum commissum, puella rapta iterum separata fuerit à raptore, & in loco tuto ac libero constituta, ac postmodum raptorem in virum habere consenserit, posse inter eam & raptorem consistere matrimonium, docet ibidem citatum Concilium. Insuper, si fæmina rapiat virum in ordine ad matrimonium secum ineundum, non orietur inde Impedimentum dirimens matrimonij, si postea vir consentire voluerit: quia Concilium Trident. *loc. cit.* loquitur solum de raptore & rapta; ac proinde Decretum ipsius, utpote correctorium Juris antiqui, simulque pœnale, non est extendendum ad fæminam raptricem viri. Sanchez *lib. 7. disp. 13. num. 16.*

Quid, si fæmina rapiat virum?

QUÆSTIO V.

De Dispensatione Impedimentorum Matrimonij.

Dispensatio, quid?

(k) Vi-

deatur Tr.

2. Dist. 4.

n. 12. &

seqq.

156. **D**ispensatio propriè dicta, est juris communis relaxatio, facta cum causæ cognitione ab habente legitimam potestatem. (k) Dicitur, *ab habente legitimam potestatem*: quia dispensatio est actus jurisdictionis, ad quam requiritur legitima potestas. In proposito igitur nomine *Dispensationis*, intelligitur ablatio Impedimenti matrimonij, seu relaxatio legis illud imponentis, facta pro certis personis & casibus in particulari: de qua loquendo, sic

157. CON:

157. CONCL. I. Papa nequit dispensare in Impedimentis Jure naturali, ac Divino, matrimonium dirimentibus; potest tamen dispensare in omnibus Impedimentis solo Jure Ecclesiastico illud dirimentibus. Ita omnes Doctores Catholici. Ratio primæ partis est: quia Papa non habet potestatem relaxandi Jus naturale, aut Divinum; cum inferior non possit dispensare in lege Superioris. Ratio secundæ partis est: quia ut habetur c. Proposuit. de Concess. Præbend. Papa secundum plenitudinem potestatis de jure potest supra jus dispensare.

Papa, in quibus impedimentis possit dispensare?

158. CONCL. II. Quamvis jure ordinario non possit Episcopus dispensare in Impedimentis Jure Ecclesiastico dirimentibus matrimonium; tamen in casu magnæ necessitatis, & concurrentibus certis conditionibus, potest in ipsis etiam Episcopus pro Foro conscientie dispensare. Ita Sanchez lib. 2. de Matr. disp. 40. n. 3. Fagnanus in c. Nimis. num. 33. & seq. de Filijs Presbyt. Gobat tract. 9. Theol. Experim. num. 576. Barbosa de offic. & potest. Episc. allegat. 35. num. 3. & seq. Perez disp. 44. de Matrimonio, sect. 6. Engel tit. de Matrimonio contra interdictum &c. §. 3. n. 11. & alij communiter.

An Episcopus possit aliquando dispensare in impedimentis matrimonij?

159. Porro conditiones illæ, quæ requiruntur ad hoc, ut Episcopus secluso speciali privilegio possit dispensare, saltem pro Foro conscientie, in Impedimentis matrimonium duntaxat Jure Ecclesiastico dirimentibus, & cæteroque dispensari solitis, sunt sequentes. I. Ut impedimentum sit occultum. II. Ut matrimonium jam sit contractum publicè, sive in facie Ecclesie. simulque præmissis denunciationibus. III. Ut sit contractum bonæ fide; id est, absque scientia impedimenti: & hoc propter Concilium Trident. Sess. 24. de Refor. matrim. cap. 5. quod contrahentes scienter inter gradus prohibitos vult separari, & spe dispensationis consequendæ carere: sufficit tamen, si unus ex conjugibus in bona fide fuerit. IV. Ut subsit gravis causa dispensandi, sive urgens necessitas: utputà, quod neque conjuges separari possint absque scandalo, neque propter paupertatem, aut distantiam loci, & magnum periculum incontinentiæ, pateat recursus ad Summum Pontificem.

Quibus statibus conditionibus id fieri valeat?

160. Et quidem stantibus præfatis conditionibus posse Episcopum dispensare pro Foro conscientie, est communis, & prope modum certa sententia. Ratio est: quia hoc videtur ex genere Pastorale Officium Episcoporum, ne alioquin Oves subjectæ destituantur necessarijs remedijs, si Episcopus in casu tantæ necessitatis, & concurrentibus dictis conditionibus, non posset eisdem

Fundamentum dictæ assertionis.

G g g g g g g 2

oppor-

opportune subvenire. & dispensare saltem pro Foro conscientiae. Unde cum Summus Pontifex praesumitur ejusmodi potestatem Episcopis tacite concedere, idque ad evitandum manifestum periculum animarum: tum etiam hoc ipsum comprobare censetur ipsamet consuetudo, quae est optima legum interpres, ac sufficit ad acquirendam jurisdictionem.

Datur quibusdam Episcopis expressa facultas dispensandi.

161. Quinimò in multis Diocesis ab Urbe remotis, ex speciali gratia Summi Pontificis, solet expressa facultas Episcopis concedi (servatis tamen certis conditionibus) dispensandi in nonnullis Impedimentis matrimonium dirimentibus, deseruiens non tantum pro Foro conscientiae, & post matrimonium contractum, sed quandoque etiam procedens in Foro externo, atque in ordine ad matrimonium contrahendum: quae proinde facultates in particularibus casibus erunt attendendae: & si ab inferioribus ignorentur, super ijs consulantur Superiores Ecclesiastici, quorum interest. Sed pro clariori hujus materiae de Dispensationibus intelligentia,

Quid observandum sit in procuranda dispensatione impedimentorum matrimonij?

162. Quaeres I. Quid observandum sit in procuranda dispensatione impedimentorum matrimonij? Resp. Petens dispensationem impedimentorum matrimonij, ante omnia attendat, ne in sua Supplicatione exprimat falsum, aut occultet verum, quod in Jure praecipitur exprimi. Ratio est: quia alioquin dispensatio taliter obtenta, foret nulla ac subreptitia. Ne autem talis error committatur, erunt cumprimis sequentia observanda.

I. Proponatur impedimentum rite in sua specie.

163. I. Impedimentum, de quo petitur dispensatio, proponatur rite in sua specie: nam, si unum exprimeretur pro alio, nulla foret dispensatio, v. g. si impedimentum Affinitatis ponatur pro impedimento Consanguinitatis, aut e contra, non valebit dispensatio desuper obtenta.

An exprimendum nomen ejus pro quo petitur dispensatio?

164. Petatur autem ejusmodi dispensatio tacito nomine ejus, pro quo petitur, si haec pro solo Foro conscientiae petatur. Quod si verò postuletur dispensatio pro Foro externo, necesse erit exprimere & nomen, & cognomen, & Diocesim, imò plerumque & Parochiam, conditionemque petentium.

II. Si plura concurrant impedimenta.

165. II. Si plura simul impedimenta concurrant, omnia sunt in specie exponenda: quia, si unum solum impedimentum, quamvis fortius, exponatur, vel de nullo (ut vult Sanchez lib. 8. disp. 23. num. 2. citans alios) vel ad summum de solo expresso habe-

habebitur dispensatio, non de altero. Et hoc intellige, etiam si plura illa impedimenta sint ejusdem speciei: unde quando quis est affinis alteri ex duplici capite, ut puta quia cognovit duas ejus consanguineas, debet utraque affinitas explicari. Sanchez loc. cit. disp. 24. n. 5.

166. III. Impedimenta Cognationis, Affinitatis, ac publicæ Honestatis, debent explicari in proprio gradu; id est, numpetentes dispensationem sint conjuncti in primo, secundo, tertio aut quarto gradu; item, an Conjunctio Consanguinitatis, seu Affinitatis, sit in linea recta, vel transversali; & si in transversali, an sit in gradu æquali, vel inæquali: hæc enim omnia reddunt dispensationem magis vel minus facilem, ac pro ipsa obtinenda requiritur major vel minor causa.

167. IV. Exprimatur, utrum Affinitas sit contracta ex copula conjugali, vel fornicaria: item, an publica Honestas orta fuerit ex sponalibus de futuro, vel ex matrimonio rato.

168. V. Si petitur dispensatio impedimenti post matrimonium jam contractum, est addendum, ac explicandum, an matrimonium illud fuerit scienter contractum cum impedimento dirimente, vel cum spe sic facilius impetrandæ dispensationis, aut non servatis trinis denunciationibus, nec ne. Et hoc ratione Decreti Concilij Trident. Sess. 24. de Reform. matr. cap. 5. (1) Insuper, si in casu urgentis necessitatis petatur dispensatio ab Ordinario loci, addendum est, atque ostendendum, hic reverà adesse urgentem necessitatem, & alias condiciones superiùs recensitas, ut sic eidem conitet, se hic & nunc dispensare posse pro Foro conscientie.

169. Quæres II. Quid Consilij sit cum ijs, qui post matrimonium jam publicè contractum sunt sibi consilij alicujus impedimenti dirimentis? Resp. I. Si impedimentum dispensabile est, petendam esse dispensationem vel à Papa, si ad ipsum patet aditus; vel ab Episcopo sive Ordinario loci, si is vel ex speciali privilegio Apostolico facultatem dispensandi obtinuerit, vel saltem hanc habeat pro Foro conscientie in casu urgentis necessitatis, atque periculo incontinentie. Interea tamen putativi conjuges, & consilij talis impedimenti, tenentur abstinere ab omni actu conjugali, utpote cum alioquin ob nullitatem matrimonij committerent grave peccatum fornicationis. Proinde interim vel debent cohabitare, & vivere tanquam fra-

Gggggggg 3

ter 13. num. 3.

ca, omnia exponitur.

II. Impedimenta Cognationis, Affinitatis &c. explicentur in proprio gradu.

IV. Et unde sit contracta Affinitas &c. V. quæ alia sint appetenda?

(1) Suprà n. 159. citati.

Quid consilij cum ijs, qui post matrimonium contractum sibi consilij sunt alicujus impedimenti?

(m) Adde dicta, dist. ter 13. num. 3.

ter & foror in vera continentia; vel (ob periculum incontinentiæ) sub specie cujusdam peregrinationis, aut alterius negotij peragendi, ab invicem sequeltrari, donec obtenta sit dispensatio.

Dispensatio,
per quem
petenda?

170. Resp. II. Quando impedimentum est occultum, ac præsertim, si oriatur ex aliquo crimine, petiturque dispensatio pro Foro conscientie, ordinariè consultum est, ut ipsemet Parochus, vel Confessarius, de licentia poenitentis, ejusdemque expensis in mittendo nuntio faciendis, hujusmodi dispensationem procuret: tacito tamen nomine eorum, qui tali impedimento laborant, vel fingendo aliud nomen, v. g. Stichij, Berthæ, aut litterarum *A. Vir B. Femina*. Sic enim non periclitabitur bona fama indigentium dispensatione.

Et à quo,
& quomodo?

171. Resp. III. Quando est dispensatio pro Foro conscientie petenda à SS. Pontifice, non est necesse litteras inscribere ipsi Summo Pontifici, sed (nisi habeatur qualificata persona intermedia, v. g. Procurator Generalis Ordinis, vel Agens Romæ causas sui Ordinarij, per quam melius possit negotium expediri) sufficit eas dirigere ad Majorem Poenitentiarum, in hunc modum: *Eminentissimo & Reverendissimo Domino Domino S. R. E. Cardinali Majori Poenitentiaro. Romam*. Is enim pro sua humanitate, charitatèque, libenter omnes audiet, & litteras jubebit expediri, dummodò in ipsis litteris ritè apponatur locus, in quem sint remittendæ litteræ, v. g. in hæc verba: *Dignetur Eminentia Vestra rescribere mihi N. N. per Mantuam, Ratisbonam; & dehinc in Oppidum N.* Et specificetur locus ultimatus benè. Quòd si verò pro Foro conscientie sit petenda dispensatio ab Episcopo loci, ordinariè litteræ dirigendæ sunt ad Reverendissimum Dominum Vicarium Generalem, sive Officialem, p. t. existentem, qui earundem expeditionem postmodum jam ritè ordinabit, dummodò & ipse moneatur in litteris de loco, quorsum, & ad quem responsio sit dirigenda.

An obtentâ
dispensatione matri-
monium
coram a-
rocho & Te-
stibus reno-
vandam sit?

172. Resp. IV. Quamvis matrimonium antea ratione occulti impedimenti nulliter contractum, à conjugibus per novum mutuum consensum, post impetratam dispensationem habendum, necessariò sit renovandum: tamen quando illud coram Parocho, ac duobus Testibus, jam semel est initum, non obstante, quòd fuerit invalidum ob occultum impedimentum, ejusmodi matrimonium ablato postmodum impedimento per legitimam dispensationem non est iterum in facie Ecclesiæ, seu coram

coram Parocho ac duobus Testibus, necessario celebrandum. Ita cum alijs Sanchez lib. 2. de Marr. disp. 37. ubi etiam ex Navarro refert, ita declarasse B. Pium V. Et merito: nam tale matrimonium revera non est clandestinum, hoc ipso enim, quod Parochus & testes ignorent ejusmodi impedimentum, utpote occultum, matrimonium illud sufficienter probatur in facie Ecclesiae, quamvis postea sublato per dispensationem impedimento clam revalidetur. Sufficit proinde, quod ambo putativi conjuges denuo renovent mutuò consensum suum matrimoniale, etsi nemo alius adsit.

173. Dicitur notanter, *ambo conjuges*. Nam non sufficit consensus unius duntaxat partis, cum matrimonium non nisi mutuo consensu contrahatur. Hinc, si illud fuit nullum ob occultum impedimentum, ordinariè oportet conjugem impedimenti ignaram reddere certiorè de nullitate prioris matrimonij (etsi non sit necesse, causam hujus nullitatis manifestare) ut mutuus denuò consensus præstetur. Nam alioquin conjunx ignara prioris nullitatis, non censetur renovare consensum pro convalidando matrimonio: cum errantis nullus sit consensus; & persona ignara impedimenti, faciat omnia in virtute prioris consensus, qui nullus fuit. Scotus 4. dist. 35. q. un. §. Respondeo, primus consensus, & alij.

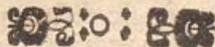
An ambo conjuges debeant scire nullitatem matrimonij, ut renovent consensum?

174. Quòd si hoc fieri nequeat ratione scandali, vel infamiae, ut quia alter conjunx putativus, si foret conscius nullitatis matrimonij, non amplius esset consensurus, aut gravem suspicionem de occulto alterius crimine conciperet: tunc sufficere poterit renovare mutuum consensum sub simili forma: *Volo tecum ex nunc ita contrahere, ut si jam non esset validum inter nos matrimonium, illud nunc inire velim.* Et altera pars respondeat: *Volo & ego similiter.* Sanchez lib. 2. disp. 36. num. 5.

An aliquando sufficere possit consensus sub conditione?

175. Et hæc tum de Sanctissimis Legis Evangelicæ Sacramentis, tum de tota Theologia Morali dicta sufficiant, sintque humillimè subiecta Censuræ ac Judicio sanctæ Matris Ecclesiae, & cedant ad perennem DEI Gloriam.

Epilogus.

Ap-